

Центральноукраїнський національний технічний університет

Економічний факультет

Кафедра економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

ЛОГІСТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

методичні рекомендації до вивчення курсу з дисципліни
для здобувачів вищої освіти спеціальності
076 «Підприємництво та торгівля»

Кропивницький, 2024

Центральноукраїнський національний технічний університет

Економічний факультет

Кафедра економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

ЛОГІСТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

методичні рекомендації до вивчення курсу з дисципліни
для здобувачів вищої освіти спеціальності
076 «Підприємництво та торгівля»

Затверджено на засіданні
кафедри економіки,
підприємництва та готельно-
ресторанної справи
Протокол № 1 від 29.08.24

Кропивницький, 2024

Логістичний менеджмент : методичні рекомендації до підготовки на практичні заняття та виконання самостійної роботи з дисципліни для здобувачів вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» / Укладач : С.С. Нісфоян. Кропивницький : ЦНТУ, 2024. – 72 с.

Укладач:

НІСФОЯН Сергій Сергійович, доцент кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи, кандидат економічних наук ЦНТУ.

Рецензент: В. В. Зайченко, д.е.н., проф. кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи ЦНТУ.

Методичні рекомендації до вивчення курсу «Логістичний менеджмент» містять навчальну програму курсу, комплекс навчально- методичного забезпечення до кожної теми курсу (план семінарського заняття, список систематизованої літератури, питання для поглибленого вивчення матеріалу, теми рефератів, практичні задачі); критерії оцінки рівня знань студентів з дисципліни, екзаменаційні питання, а також список джерел для поглибленого вивчення курсу.

ВСТУП

У сучасному українському суспільстві логістичний менеджмент має вирішальне значення для забезпечення ефективності ланцюгів поставок, мінімізації витрат, задоволення попиту та підтримки конкурентоспроможності бізнесу, особливо в умовах глобальних викликів, таких як війна, яка порушує транспортні потоки та спричиняє дефіцит товарів. Логістика стає ключовою для стабілізації економіки, розвитку інфраструктури та адаптації бізнесу до нових реалій ринку, що охоплює оптимізацію всіх етапів руху товарів від виробництва до споживача.

Логістичний менеджмент – це процес планування, організації, управління та контролю потоків матеріалів, інформації та ресурсів від постачальника до споживача, з метою забезпечення ефективності та оптимізації витрат. Він охоплює всі етапи, від постачання сировини до доставки готової продукції клієнту, включаючи управління запасами, транспортування, складування та обробку інформації.

Мета вивчення дисципліни "Логістичний менеджмент" полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти теоретичних знань, практичних вмінь та навичок управління матеріальними, інформаційними, фінансовими та сервісними потоками для створення та оптимізації логістичних ланцюгів, що забезпечують отримання товару чи послуги в потрібному місці, в потрібний час, за мінімальних витрат та з високою ефективністю, що є ключовим для досягнення конкурентоспроможності підприємства.

Завдання для здобувача – у межах часу, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, керуючись отриманою від лектора і асистента навчальною інформацією (наданою відповідно до даної робочої програми), засвоїти теоретичний матеріал курсу, навчитись аналізувати і розв'язувати теоретичні і практичні завдання щодо забезпечення ефективних логістичних потоків, набуття навичок оптимізації матеріальних, інформаційних, фінансових та сервісних потоків, створення ефективних логістичних ланцюгів, оцінювання ефективності логістичних систем, а також аналіз організаційної структури підприємств та пошук шляхів скорочення логістичних витрат.

Вивчивши курс «Логістичний менеджмент» здобувач у сфері логістичного менеджменту повинен **знати** концепцію та принципи логістики, особливості логістичного менеджменту у фірмі, основи закупівельної, транспортної та складської логістики, принципи документообігу, а також мати навички стратегічного мислення, ведення переговорів та користування відповідними комп'ютерними програмами.

Логістичний менеджмент як науковий напрямок вивчає процес управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками від первинного джерела до кінцевого споживача з метою оптимізації витрат та досягнення стратегічних цілей компанії. Він включає планування, організацію, управління та контроль цих потоків, використовуючи сучасні інформаційні технології для забезпечення доставки потрібних ресурсів у потрібний час і місце з мінімальними витратами.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Логістичний менеджмент як інструмент оптимізації бізнес-процесів і напрям наукового пізнання

1. Історія та етапи розвитку логістики. Неоднозначність етимології та семантики поняття «логістика». Науково-практичні напрямки розвитку логістики (у військовій справі та математиці). Етапи розвитку логістики.

2. Фактори розвитку логістичного менеджменту в умовах глобалізації ринкових відносин. Фактори розвитку логістики за масштабністю класифікуються на *глобальні* і *субглобальні*. До глобальних факторів належать: міжнародна експансія промисловості; зростання міжнародної торгівлі; міжнародний розподіл праці і кооперація; необхідність забезпечення конкурентних переваг на світовому ринку збуту продукції; зміна філософії ринку; зростаюча економічна міць регіонів; зростаючий дефіцит ресурсів. До субглобальних факторів розвитку логістики належать зростання обсягів виробництва і пов'язане із цим збільшення витрат сфери обігу.

3. Сутність і місце логістичного менеджменту. Сучасні визначення логістичного менеджменту. Концепція логістики являє собою систематизований підхід до управління матеріальними потоками на підприємстві. Принципами логістичного управління та механізми логістичного забезпечення підприємства.

4. Логістичний менеджмент як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку. Розгляд логістичного менеджменту як фактору підвищення конкурентоспроможності припускає, що наслідки прийнятих рішень у цій сфері мають підпорядковуватись їхньому впливу на витрати і доходи. Прибуток на інвестований капітал, як індикатор ефективності впливу логістики на підвищення конкурентоспроможності.

Співробітництво, конфлікти і конкуренція в логістичних каналах. Вертикальні маркетингові системи та їх типи.

Тема 2. Концепція і методологічний апарат логістичного менеджменту. Логістичні системи

1. Засади сучасних концепцій логістичного менеджменту.

Фундаментальні концепції логістичного менеджменту: інформаційна; маркетингова; інтегральна.

2. Теоретичні парадигми логістичного менеджменту. Об'єкти логістичного управління та основні правила логістики. Принципи логістичного менеджменту. Основні функції логістичного менеджменту.

3. Логістичні системи: суть, види та межі. Властивості логістичної системи. Процес формування логістичної системи. Удосконалення логістичної системи. Типи та види логістичних систем. Ринкова межа логістичної системи

Тема 3: Об'єкти логістичного управління та логістичні операції

1. Об'єкти логістичного управління. Об'єкти логістичного управління. Функції управління МТР. Підходи в управлінні МТР.

2. Матеріальні потоки: суть, класифікація. Склад «комплексу логістики». Характерні ознаки і параметри оцінки матеріальних потоків. Ознак, параметри та класифікація матеріального потоку.

3. Фінансові та інформаційні потоки: суть і класифікація. Фінансовий потік в контексті логістики. Рух матеріальних (товарних) потоків. Логістичні цілі підприємства. Фінансові потоки у логістичній концепції підприємства. Класифікація фінансових потоків у логістиці. Оптимізація фінансових потоків. Роль інформаційних потоків у сучасній логістиці. Системах матеріальні та інформаційні потоки логістики.

4. Логістичні ланцюги поставок. Ефективне та раціональне логістичне забезпечення бізнесу. Поняття «логістичний ланцюг». Схема ланцюга постачання. Фактори структури та потужності ланцюга поставок.

Тема 4. Логістична стратегія підприємства. Організація логістики на підприємстві

1. Логістична стратегія як джерело конкурентної переваги підприємства. Логістичне стратегічне управління у сучасних умовах господарювання. Місце логістичної стратегії за різних підходів. Основні логістичні стратегії. Завдання логістичної стратегії підприємства. Конкурентні переваги та логістична стратегія

підприємства. Логістичних фактори та стратегії. Зміна умов конкуренції.

2. Переваги та ефективність використання логістичних стратегій підприємства. Ефективність логістичної стратегії. Показників результативності логістичної стратегії. Зміна умов конкуренції. Ініціативи щодо поліпшення показників логістичного ланцюга. Групи показників ефективності оцінки реалізації логістичної стратегії підприємства, орієнтованої на витрати.

3. Стратегічне планування в системі логістичного менеджменту підприємства. Стратегічне планування, як основна функція стратегічного управління підприємством. Планування логістичного управління підприємства. Завдання стратегічного планування логістики. Особливості стратегічного планування логістичного управління на підприємстві. Межі стратегічного планування логістики підприємства. Функціонування логістичної системи управління.

4. Організація служби логістики на підприємстві. Функції логістики на підприємстві. Завдання служби логістики на підприємстві. Структура служби логістики

Тема 5: Закупівельна логістика

1. Сутність і завдання закупівельної логістики. Функціональні області логістичної системи на рівні мікрологістики: закупівельна, виробнича, розподільча, транспортна та інформаційна. Сутність та мета закупівельної логістики. Використання концепції логістики на заготівельному етапі. Дві основні частини процесу управління матеріальними потоками в закупівельній: управління запасами та управління постачаннями. Типовий набір логістичних процедур, пов'язаних з управлінням закупівлями та їх характеристика. Основні критерії розробки логістичної політики здійснення закупівель і формування загальної системи закупівельної логістики. Типові завдання, які розв'язуються у закупівельній логістиці. Метод, який ґрунтується на розв'язанні в закупівельній логістиці «задачі МОВ» (Make-or-Buy Problem). Основні критерії оптимальності під час її розв'язання. Умови прийняття рішень на користь закупівель і на користь власного виробництва.

2. Вибір постачальника. Етапи вибору постачальників:

пошук потенційних постачальників; аналіз складеного переліку потенційних постачальників за спеціальними критеріями; оцінка результатів роботи з постачальниками. Розрахунок рейтингу постачальників. Використання АВС-аналізу постачальників у логістиці. Класифікація постачальників за методом АВС. Завдання раціоналізації роботи з постачальниками після застосування до них методики АВС-аналізу. Зниження ризиків, які можуть виникнути при роботі з постачальником. Закордонний досвід оцінки потенційних постачальників. Розвиток постачальника.

3. *Визначення економічного розміру замовлення.* Сутність показника оптимального (економічного) розміру замовлення. Методика визначення економічного розміру замовлення. Формула Харрісона-Уілсона (*EOQ*). Коригувальні фактори *EOQ*: транспортні тарифи та обсяг вантажоперевезень; знижки з ціни залежно від обсягу закупівель; інші фактори (обсяг виробництва; закупівлі змішаних партій; обмеженість капіталу; використання власних транспортних засобів)

4. *Система постачань «точно у термін» (JIT) у закупівельній логістиці.* Сутність даної системи з логістичних позицій. Порівняльна характеристика традиційного постачання і постачання JIT. Позитивні та негативні сторони впровадження концепції «точно у термін». Фактори, які стримують її впровадження.

Тема 6. Виробнича логістика

1. *Поняття виробничої логістики.* Поняття та мета виробничої (внутрішньовиробничої) логістики. Фактори, які зумовлюють актуальність застосування виробничої логістики. Підсистеми внутрішньовиробничої логістичної системи (ВЛС). Завдання виробничої логістики.

2. *Традиційна і логістична концепція організації виробництва.* Порівняльний аналіз традиційної і логістичної концепцій організації виробництва. Умови та ефективність їх застосування. Якісна та кількісна гнучкість виробничих систем.

3. *Підходи до управління матеріальними потоками у виробничій логістиці.* Два принципово різні підходи до управління матеріальними потоками у рамках ВЛС. Сутність «шттовхаючої» системи організації виробництва. Її переваги,

недоліки та умови застосування. Особливості застосування «штотвахаючих» систем у сфері обігу. Сутність «тягнучої» системи організації виробництва, її переваги, недоліки, цілі та умови застосування. Застосування «тягнучих» логістичних систем у сфері обігу. Найбільш відомі логістичні моделі систем «штотвахаючого» і «тягнучого» типу.

4. Логістична концепція «MRP». Сутність концепції RP та базові мікрологістичні системи у виробництві, постачанні й дистрибуції (розподілі), які на ній ґрунтуються. Основні цілі систем MRP. Блок-схема системи MRP-I. Споживчий попит як ключовий фактор MRP-I. База даних про матеріальні ресурси. Типовий набір вихідних документів системи MRP-I. Недоліки та обмеження MRP- підходу. Переваги та умови його використання. Друге і третє покоління систем MRP. Система MRP-II та її склад.

5. Мікрологістична система «Kanban», її виникнення, сутність та умови реалізації (логістичний супровід). Картки «kanban» як засіб передачі інформації в системі. Картки відбору і виробничого замовлення. Регулювання мінімального рівня запасів. Елементи мікрологістичної системи KANBAN. Її переваги. **Мікрологістична концепція OPT** (оптимізована виробнича технологія), її сутність, переваги та ефективність застосування. Запобігання виникненню вузьких місць (критичних ресурсів). Критерії формування графіка виробництва. Програмні модулі концепції OPT. **Мікрологістична концепція «худе виробництво»** (LP), її сутність та основні компоненти. Логістичне управління компонентами LP (трансформацією, інспекцією, транспортуванням, складуванням, затримками).

Тема 7: Розподільча логістика

1. Сутність розподільчої логістики. Визначення розподільчої логістики. Принципова відмінність розподільчої логістики від традиційної збутової діяльності. Завдання розподільчої логістики на макро- та мікрорівні.

2. Канали розподілу в логістиці. Сутність понять «канал розподілу» та «розподільча мережа». Функції підприємств (осіб), які утворюють канал. Переваги та недоліки використання виробником спеціалізованих посередницьких структур у каналах розподілу своєї продукції. Рівень розподілу

логістичного потоку. Логістичний канал нульового рівня. Одно-, дво- і більше рівневі логістичні канали. Види каналів розподілу (горизонтальні та вертикальні). Проблеми управління каналами розподілу.

3. Логістичні посередники у каналах розподілу. Структура каналу. Функції логістичних посередників в каналах розподілу: функції (операції) фізичного розподілу; підтримуючі функції (стандартизація якості дистриб'юції, фінансування, інформаційна підтримка, страхування ризиків); функції *обміну* (купівлі-продажу). Причини, які зумовлюють використання торгових посередників. Класифікація торгових посередників, виходячи з двох ознак: від імені кого працює посередник та за чий рахунок посередник проводить свої операції (дилер, дистриб'ютор, комісіонер, агент, брокер). Тип системи розподілу: інтенсивний розподіл; ексклюзивний розподіл; селективний розподіл.

4. Розподільчі центри у логістичних ланцюгах. Їх сутність. Стратегії розташування розподільчих складів: поблизу ринків збуту; поблизу виробництв; проміжне між виробництвом і споживанням. Фактори впливу на кількість, потужності, розташування і функції розподільчих центрів. Види товаропровідної мережі за способом організації: централізована структура з єдиним великим розподільчим центром та децентралізована структура з декількома дрібними розподільчими центрами. Їх переваги і недоліки. Типи задач, які вирішуються під час проектування розподільчих систем: оптимізаційна задача визначення найбільш вигідної кількості розподільчих складських центрів; задача розміщення розподільчих центрів. Методи вирішення задач обох видів: метод повного перебору; евристичні методи; метод визначення центру ваги; метод пробної точки.

5. Побудова системи розподілу. Послідовність формування системи розподілу. Мінімум приведених витрат як критерій вибору варіанту побудови системи розподілу.

Тема 8: Транспортна логістика

1. Суть і завдання транспортної логістики.

Обґрунтування ключової ролі транспортування у логістиці. Поняття транспортування у логістичному ланцюзі. Основні групи транспорту за призначенням: транспорт загального

користування (магістральний) і внутрішньовиробничий транспорт нетранспортних підприємств. Завдання транспортної логістики. Класифікація транспортної складової логістичних систем (за видом доставки, за видом обслуговування, за видами транспортного сполучення). Експедирування вантажів: сутність, переваги та послуги, які до нього входять.

2. Вибір виду транспортного засобу. Взаємозв'язок завдання вибору виду транспорту з іншими завданнями логістики. Порівняльні логістичні характеристики транспорту. Оцінка основних факторів, які впливають на вибір виду транспортного засобу. Приклади її використання при виборі засобів доставки конкретного товару. Унімодальне та мульти-або інтермодальне транспортування. Системи переміщення продукції при інтермодальних перевезеннях у забезпеченні безперервного руху вантажів: модульні або одиничні вантажі (контейнерні); контейлерне перевезення; «наземні мости».

3. Транспортні тарифи. Їх склад та формування. Класифікація вантажних тарифів залізничного транспорту: за видами (загальні, виняткові, пільгові, місцеві); за родами відправлень (повагонні, контейнерні, потонні); за формою побудови (табличні, схемні). Встановлення тарифів за перевезення вантажів автомобільним транспортом. Тарифні ставки і тарифні схеми. Види тарифних схем: на основі відрядних, погодинних тарифів та умовної розрахункової одиниці транспортної роботи. Визначення тарифів на річковому транспорті. Їх класифікація за видами (загальні, виняткові, спеціальної, місцеві) і за формою побудови (табличні, схемні). Форми вираження ціни транспортної продукції на морському транспорті: тарифом і фрахтом. Тарифи на перевезення повітряним транспортом.

Тема 9: Логістика запасів

1. Матеріальні запаси, причини їх створення. Поняття матеріальних запасів. Основні причини створення матеріальних запасів: імовірність порушення встановленого графіка поставок; можливість коливання попиту; сезонні коливання виробництва деяких видів товарів; знижки за покупку великої партії товарів; спекуляція; витрати, пов'язані з оформленням замовлення;

можливість рівномірного здійснення операцій з виробництва і розподілу; можливість негайного обслуговування покупців; зведення до мінімуму простоїв у виробництві через відсутність запасних частин.

2. **Види матеріальних запасів:** за місцем продукції в логістичному ланцюзі (запаси матеріальних ресурсів; запаси незавершеного виробництва; запаси готової продукції; запаси тари; запаси зворотних відходів); по відношенню до базисних логістичних активностей (запаси у постачанні; виробничі запаси; товарні (збутові) запаси; сукупні матеріальні запаси); по відношенню до комплексних логістичних активностей (складські запаси; транспортні запаси; запаси вантажопереробки; за функціональним призначенням (поточні або регулярні запаси; страхові або гарантійні запаси; підготовчі або буферні запаси; цільові запаси); по відношенню до ланки логістичного ланцюга або логістичних посередників (запаси у постачальників; запаси у споживачів; запаси у торгових посередників); за структурною роллю в системі управління запасами (максимальний; граничний; гарантійний; поточний запас).

3. **Система управління матеріальними запасами (СУЗ).** Її сутність. Параметри СУЗ: точка замовлення; нормативний рівень запасів; обсяг окремої закупівлі; частота здійснення закупівель; поповнювана кількість продукції, за якої досягається мінімум витрат на зберігання запасу. Технологічні СУЗ, застосовувані у логістиці. Система з фіксованим розміром замовлення. Її сутність та регулюючі параметри. Чому система з фіксованим розміром замовлення іноді називається «двобункерною». Випадки її застосування. Переваги та недоліки. Система з фіксованою періодичністю замовлення. Її сутність, регулюючі параметри, переваги та недоліки, випадки застосування. Система із заданою періодичністю поповнення запасів до встановленого рівня. Її сутність та елементи, які вона містить. Період часу між замовленнями як вхідний параметр даної СУЗ. Дві категорії замовлень (планові і додаткові). Система «мінімум-максимум», її сутність.

4. **Аналіз ABC-XYZ в управлінні матеріальними запасами.** Сутність методу ABC щодо управління матеріальними запасами. Методика формування груп «А»,

«В» і «С» та їх аналізу. Принцип диференціації асортименту в процесі аналізу XYZ. Склад груп «X», «Y» і «Z». Визначення коефіцієнту варіації попиту v для зарахування конкретної позиції асортименту до групи X, Y або Z. Межі зміни величини коефіцієнта варіації. Алгоритм поділу на групи відповідно до значення коефіцієнту варіації. Результат спільного проведення аналізів ABC і XYZ на основі дев'яти-розрядної матриці. Поєднання даних ABC-аналізу з даними XYZ-аналізу як цінний інструмент планування, контролю й управління для системи постачання в цілому, і управління запасами зокрема.

5. «Запаси, що управляються продавцем» (VMI). Сутність «заміни запасів інформацією». Передумови появи системи управління попитом і поповненням ресурсів «запаси, що управляються продавцем». Проблеми, з якими стикається постачальник, отримуючи замовлення від клієнтів, за традиційною системою. Співробітництво покупця та продавця у спільному управлінні запасами як альтернативний спосіб управління запасами. Вигоди для покупця та постачальника при використанні системи VMI. Її недоліки.

Тема 10: Логістична організація складських процесів

1. Склади та їх функції. Сутність поняття склади. Особливості процесів складування і збереження вантажів. Функції складів: перетворення виробничого асортименту на споживчий; вирівнювання тимчасового, кількісного та асортиментного розривів між виробництвом і споживанням продукції; надання послуг, які забезпечують високий рівень обслуговування споживачів; консолідація та розукрупнення вантажів). Оптимізація параметрів матеріальних потоків (розміру і складу транспортних партій вантажів, типу і способу пакування, кількості найменувань вантажів у транспортних партіях, часу прибуття і відправлення транспортних партій та ін.) як мета створення складів у системах логістики. Види складів: по відношенню до функціональних сфер логістики (склади постачання, склади виробництва, склади розподілу); за видом продукції, яку зберігають (склади сировини, матеріалів, комплектуючих; склади НЗВ; склади готової продукції; склади тари; склади зворотних відходів); по відношенню до власників

складів (власні склади підприємств; склади логістичних посередників); за функціональним призначенням (склади буферних запасів; склади перевалки вантажів (термінали); склади комісійнування; склади зберігання; спеціальні склади); за продуктовою спеціалізацією (вузькоспеціалізовані; обмеженого асортименту; широкого асортименту). Інші ознаки класифікації складів (за видом власності, за технічною оснащеністю, за наявністю зовнішніх під'їзних колій, за видом складських будівель і споруд, за технічною конструкцією і т.п.).

2. Основні проблеми забезпечення ефективності складування: 2.1. Вибір між власним складом або складом загального користування. Головні переваги власного складу. Стабільно високий оборот як критичний фактор економічності власного складу підприємства. Переваги складів загального користування. Умови вибору між складом загального користування й власним. 2.2. Кількість складів і розміщення складської мережі. Умови їх визначення. 2.3. Розмір і місце розташування складу. Умови вирішення даного завдання у випадку використання підприємством складу загального користування і власного складу. 2.4. Вибір системи складування. Завдання, які вирішує система складування (оптимальне розміщення вантажу на складі й раціональне управління ним). Підсистеми, які оптимізуються при виборі раціональної системи складування: складована вантажна одиниця; вид складування; устаткування по обслуговуванню складу; система комплектації; управління переміщенням вантажу; обробка інформації; конструктивні особливості будівель і споруд. Послідовність вибору раціональної системи складування.

3. Логістичний процес на складі. Складові логістичного процесу на складі: постачання запасів; контроль за постачаннями; розвантаження і приймання вантажів; внутрішньо складське транспортування і перевалка вантажів; складування і зберігання вантажів; комплектація замовлень клієнтів та відвантаження; транспортування й експедицію замовлень; збір і доставка порожніх товароносіїв; контроль за виконанням замовлень; інформаційне обслуговування складу; забезпечення обслуговування клієнтів (надання послуг). Зміст кожної складової. Умови їх оптимізації. Сутність технологічних карт і мета їх

створення. Технологічні графіки.

4. Пакування як засіб підвищення ефективності логістичних складських процесів. Основні функції пакування у логістичній системі. Типи пакування: внутрішнє (споживче) та зовнішнє (промислове). Відповідність конструкції пакування вимогам усіх компонентів логістичної системи. Концепція стандартної укрупненої вантажної одиниці. Формування укрупненої вантажної одиниці (контейнеризація). Використання жорстких і нежорстких контейнерів. Стандартизація вантажів, її переваги.

Тема 11. Логістичний сервіс

1. Значення і сутність логістичного сервісу. Зростання ролі послуг у конкурентоспроможності підприємств на ринках збуту. Ефективність логістичного підходу в управлінні сервісними потоками, а також для підприємств, які тільки надають послуги. Сутність та значення використовуваного на Заході поняття «логістика сервісного відгуку» (service response logistics, SRL). Критичні елементи SRL-підходу. Вимоги до побудови логістичної мережі доставки. Приклади подібних мереж. Предмет логістичного сервісу. Поняття послуги в узагальненому розумінні. Риса, яка споріднює послуги з матеріальним товаром. Поняття сервісу та логістичного сервісу. Об'єкти логістичного сервісу. Суб'єкти логістичного сервісного обслуговування споживачів. Класифікація робіт та операцій в сфері логістичного обслуговування: за часом здійснення (послуги передпродажного характеру, логістичні послуги в процесі реалізації товарів, логістичні послуги післяпродажного характеру); за змістом робіт (жорсткий та м'який сервіс); по відношенню до споживача (прямий і непрямий сервіс).

2. Формування підсистеми логічного сервісу. Місце підсистеми обслуговування споживачів у логістичній системі. Особливості цієї підсистеми. Основні принципи, на яких повинен ґрунтуватися логістичний сервіс (обов'язковість пропозиції, необов'язковість використання, еластичність, зручність, раціональна цінова політика, інформаційна віддача). Узагальнена послідовність дій з формування підсистеми логістичного сервісу: сегментація споживчого ринку; визначення переліку найбільш

значимих для покупців послуг; ранжування послуг та зосередження на найбільш значимих з них для покупців; визначення стандартів послуг у розрізі окремих сегментів ринку; оцінка послуг; встановлення зворотного зв'язку з покупцями. Основні вимоги до підсистеми логістичного сервісу.

3. Параметри і характеристика логістичного обслуговування. Рівень логістичного обслуговування як важливий критерій оцінки системи сервісу. Його визначення. Оцінка рівня логістичного обслуговування. Вибір найбільш значимих видів послуг для цього. Наслідки зниження рівня обслуговування нижче «порога оптимальності». Умови зростання конкурентоспроможності компанії, викликане зростанням рівня обслуговування. Завдання логістичної служби щодо забезпечення оптимальної величини рівня обслуговування. Ключові параметри якості логістичного обслуговування.

Тема 12. Інформаційне забезпечення логістики

1. Інформаційні логістичні потоки: поняття та види.

Інформація є рушієм діяльності логістичної системи. Етимологія поняття «інформаційна логістика». Мета та основні завдання інформаційної логістики. Основні причинами інформаційних потоків. Взаємозв'язок матеріального й інформаційного потоків. Класифікація інформаційних потоків.

2. Інформаційні логістичні системи. Структура логістичної інформаційної системи та її основні принципи. Підсистеми (функціональна і забезпечувальна) та групи (планова, диспозитивна, виконавча) інформаційної системи. Вертикальна і горизонтальна інтеграції інформаційної системи. Стратегічне управління та її підсистема.

3. Електронна логістика. Електронна логістика як складна система. Відмінності та функції електронної логістики. Міжнародні стандарти електронної логістики та її напрями.

4. Системи E-Business. Стан ринку систем E-Business. Системи, що забезпечують інформаційну підтримку бізнеспроцесів (системи розроблення рішень, експертні системи, автоматизовані робочі місця покупців/продавців, глобальні бази даних, глобальні телекомунікаційні мережі, електронні каталоги постачальників, системи електронних торгів у реальному масштабі часу, інтегровані інформаційні системи

підприємств, Enterprise Resource Planning – ERP, Customer Synchronized Resource Planning – CSRP, SCM-Supply Chain Management, CRM-Customer Relationship Management, E-Procurement, E-Marketplace, E-Workplace).

Тема 13. Реверсивна та посередницька логістики

1. Сутність реверсивної логістики. Розвиток логістичних систем управління на підприємствах. Управління запасами як частина логістичної системи. Аспекти та завдання реверсивної логістики. Підходи до управління товаром. Функції реверсної логістики. Стадії потоків відходів і потоків вторинних ресурсів.

2. Ефективність реверсивної логістики. Методики визначення вигоди, які отримало підприємство. Витрати реверсивної логістики на мікрорівні та рівні держави (на макрорівні). Переваги та можливості реалізації проектів логістики рециклінгу.

3. Основи посередницької логістики. Відмінності «сервісної» економіки від індустріальної. Посередницька логістика. Логістичні посередники та напрями їх розвитку.

4. Інтегрована посередницька логістика. Принципи та напрями (технологічна, функціональна, комплексна) інтеграції посередницької логістики.

Тема 14. Управління ризиками у логістиці

1. Сутність і характеристики ризику в логістичній діяльності. Відмінність економічного ризику від інших його видів. Наслідки виникнення ризиків у логістичній діяльності. Екзогенні та ендогенні ризики. Функції ризику логістичної діяльності підприємств.

2. Системний аналіз ризиків у логістичній діяльності підприємства. Мінімізація логістичних ризиків підприємства. Системний підхід. Мета аналізу ризиків логістичної діяльності підприємства в умовах невизначеності. Структурна схема аналізу ризику логістичної діяльності. Аналіз і оцінювання ризику логістичної діяльності. процедура аудиту логістичних видів діяльності, SWOT-аналіз.

3. Методи та засоби управління ризиками в логістичних системах. Управління ризиками логістичної системи

підприємства та цілі управління. Суб'єкти та об'єкти управління ризиками логістичної системи підприємства. Принципи та методи управління ризиками.

Тема 15. Інноваційні технології в логістиці

1. Логістичні інновації та інноваційна логістика у діяльності підприємств. Взаємозв'язок логістики та інноваційної діяльності. Напрямки та складові інновацій логістичних підприємств. Проблеми та перспективи впровадження інновацій у логістичну діяльність підприємств.

2. Використання технології блокчейн у ланцюгах поставок. Розвиток системи блокчейн. Схема роботи технології блокчейн. Фактори використання компонентів системи блокчейн. Порівняння традиційного торговельного процесу та блокчейн-системи.

3. Диджиталізація як напрям інноваційного розвитку логістики. Сучасні бізнес-формування. Конкурентні переваги «диджиталізаційних» і традиційних бізнес-формувань. Напрями диджиталізації в інноваційному розвитку логістики (Big Data, Internet of things, Open data, цифрове злиття фірм, Crowd-рішення для останньої милі, роботизація транспорту і складування, 3D-друк, екзоскелети, технології Blockchain і смарт-контракти, Machine Learning).

4. Інноваційні технології в транспортуванні. Системи управління транспортом і системи підбору вантажоперевезень. Сучасними тенденціями у використанні TMS-рішень.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ НА ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГІСТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Практичні заняття відіграють ключову роль у навчальному процесі, забезпечуючи закріплення лекційного матеріалу, розширення теоретичних знань та формування практичних умінь у здобувачів вищої освіти.

Практичне заняття представляє собою організовану викладачем форму навчальної діяльності, спрямовану на поглиблене вивчення конкретних аспектів дисципліни та розвиток навичок практичного використання теоретичних знань через виконання спеціально розроблених завдань.

Під час практичних занять здобувачі під наглядом викладача працюють над конкретними завданнями, що сприяє міцному засвоєнню теоретичного матеріалу та формуванню здатності застосовувати отримані знання на практиці.

Протягом семестру здобувачі зобов'язані регулярно та результативно брати участь у роботі практичних занять через різноманітні форми активності:

- **Усні відповіді на запитання.** Здобувачі демонструють рівень засвоєння матеріалу через відповіді на питання, що охоплюють зміст практичного заняття, лекційний матеріал та дискусійні аспекти теми. Відведений час на відповідь становить 2-3 хвилини. Якість відповіді оцінюється за критеріями змістовності, повноти, ясності викладу та обґрунтованості.

- **Активна участь у дискусіях.** Здобувачі беруть участь у обговоренні проблемних питань теми. Ефективна участь у дискусії передбачає уважне слухання виступів, надання змістовних доповнень до недостатньо розкритих аспектів, указівку на неточності у відповідях, представлення альтернативних точок зору. Оцінювання відбувається на основі змістовності внеску, доречності зауважень та прояву критичного мислення.

- **Експрес-опитування.** Ця форма контролю дозволяє здобувачам структурувати знання та розвивати навички стислого та точного формулювання відповідей. Викладач ставить питання та випадковим чином обирає студентів для відповіді, охоплюючи всіх присутніх. Основним критерієм оцінки є точність відповіді.

- **Тестовий контроль** Тестування здійснюється через платформу дистанційного навчання ЦНТУ в рамках курсу «Логістичний менеджмент» з метою перевірки рівня засвоєння матеріалу та систематизації теоретичних і практичних знань здобувачів. Оцінка виставляється за правильність відповідей.

- **Презентаційні виступи.** Представлення результатів самостійної роботи (доповідей, аналітичних оглядів, есе, розрахунків) демонструє дослідницькі здібності здобувачів, уміння систематизувати інформацію та формувати власну позицію щодо сучасних проблем. Презентації створюються за допомогою програм Canva, PowerPoint, Google Презентації тощо.

Вимоги до презентації: наявність титульного слайда з темою, прізвищем та ініціалами автора, групою та роком; рекомендована кількість слайдів - до 10; тривалість виступу до 5 хвилин. Оцінювання проводиться за критеріями якості виконання, ступеня засвоєння матеріалу та оформлення.

Результати роботи на практичних заняттях враховуються при формуванні підсумкової семестрової оцінки здобувача.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГІСТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Загальна характеристика самостійної роботи.

Самостійна робота здобувачів є обов'язковим компонентом освітнього процесу при вивченні курсу «Логістичний менеджмент» і становить головний інструмент опанування навчальним матеріалом поза межами аудиторних занять. Знання, здобуті здобувачами під час індивідуального навчання, підлягають оцінюванню на всіх етапах контролю нарівні з матеріалом, що вивчався на лекціях і практичних заняттях.

Структура самостійної діяльності здобувачів.

Самостійна навчальна діяльність включає:

- вивчення та опрацювання лекційних матеріалів;
- розгляд проблемних питань для групових обговорень;
- підготовчу роботу до практичних занять;
- підготовку до різних форм контролю (експрес-опитування, тестів, іспиту).

Самостійна діяльність здобувачів з даної дисципліни розподіляється на два типи: обов'язкову та факультативну індивідуальну роботу.

Обов'язкова самостійна робота включає завдання, які здобувач зобов'язаний виконати під час освоєння курсу «Логістичний менеджмент».

Основні напрямки обов'язкової самостійної роботи:

- **Вивчення лекційних матеріалів.** Здобувачі можуть фіксувати власні роздуми та питання, які виникають під час прослуховування лекцій або при самостійному опрацюванні матеріалу. Сформульовані запитання можна адресувати лектору наприкінці лекції або викладачу під час практичного заняття.

- **Підготовка до практичних занять.** Підготовчий процес до кожного заняття здійснюється згідно з планами лекцій і практичних занять. Тематика, плани занять та рекомендована література доступні на платформі дистанційного навчання ЦНТУ в курсі «Логістичний менеджмент».

Факультативна індивідуальна робота.

Факультативна самостійна робота включає альтернативні завдання, з яких здобувач може вибрати за власним бажанням після узгодження з викладачем.

Індивідуальна робота спрямована на поглиблене вивчення дисципліни та створення можливостей для розкриття творчого, наукового, винахідницького та креативного потенціалу здобувачів. Ця діяльність здійснюється в позааудиторний час згідно з графіком, затвердженим кафедрою фінансів, банківської справи та страхування.

Види факультативної індивідуальної роботи:

1. Підготовка доповідей. Здобувачі, які бажають підготувати доповідь, обирають тему з переліку, розміщеного на сторінці дисципліни в системі дистанційного навчання ЦНТУ moodle. Список літературних джерел здобувач складає самостійно або використовує рекомендовані матеріали. Викладач надає консультації щодо структури роботи, допомагає у визначенні актуальності теми та формулюванні висновків. На основі доповіді створюється презентація, яка представляється на відповідному практичному занятті.

Оцінювання проводиться за критеріями якості представленого матеріалу, вміння структурувати інформацію, демонстрації критичного мислення та здатності формулювати власну позицію.

2. Написання есе. Здобувачі обирають тему есе з запропонованого переліку на платформі moodle. Джерела інформації підбираються самостійно або використовуються рекомендовані матеріали.

Есе відображає особисті погляди здобувача, його сприйняття конкретної проблеми або питання.

Рекомендований обсяг есе - 2-3 сторінки. Структурно есе доцільно поділити на три частини:

- обґрунтування актуальності теми та критичний аналіз наукових публікацій;
- виклад власної позиції з аргументацією;
- формулювання підсумків.

Викладач консультує щодо структурних особливостей есе, допомагає у визначенні актуальності та формулюванні висновків. За матеріалами есе здобувач може створити презентацію для представлення на практичному занятті.

Критерії оцінювання включають якість есе, вміння систематизувати матеріал, прояв критичного мислення та здатність стисло і обґрунтовано висловлювати думки.

3. Створення аналітичного огляду. Здобувачі обирають тему з переліку на платформі moodle та систематизують різноманітні підходи до вивчення обраного питання. Список літературних джерел формується самостійно, але має включати не менше 5 джерел.

Структура аналітичного огляду:

- титульна сторінка;
- основний розділ з викладом матеріалу;
- перелік використаних джерел.

Огляд презентується на практичному занятті відповідної тематики. Здобувач може підготувати презентацію або оформити роботу на папері згідно з вимогами: обсяг до 6 сторінок, шрифт Times New Roman 14, інтервал 1,5, вирівнювання за шириною, поля - ліве 30 мм, праве 10 мм, верхнє та нижнє по 20 мм.

Оцінювання здійснюється за обсягом опрацьованого матеріалу та вмінням його систематизувати і критично аналізувати.

4. Розрахункові завдання. Розрахункова робота є формою індивідуальної самостійної діяльності, спрямованої на закріплення, поглиблення та узагальнення отриманих знань. Завдання розміщені на платформі moodle.

Для проведення розрахунків використовуються офіційні статистичні дані та рекомендована література. Результати розрахунків та висновки оформлюються у вигляді презентації або друкованої роботи.

Критерії оцінювання - якість виконання розрахунків та обґрунтованість висновків.

5. Участь у науково-практичних заходах. Для участі в конференціях різного рівня (міжнародних, всеукраїнських, університетських) здобувач за узгодженням з викладачем обирає проблематику, пов'язану з логістичним менеджментом, та готує доповідь і тези самостійно або у співпраці з викладачем.

При написанні тез можуть використовуватися матеріали інших індивідуальних робіт: есе, доповідей, аналітичних оглядів.

Критерій оцінювання - факт публікації тез доповіді.

6. Підготовка наукових статей. За узгодженням з викладачем здобувач обирає проблематику логістичного менеджменту для написання статті самостійно або у співавторстві з викладачем.

Для статті можуть використовуватися матеріали попередніх індивідуальних робіт.

Критерій оцінювання - наявність опублікованої статті.

Підсумкове оцінювання.

Результати виконання самостійних завдань враховуються при формуванні семестрової підсумкової оцінки здобувача.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.

Тема заняття: **Логістичний менеджмент як інструмент оптимізації бізнес-процесів і напрямок наукового пізнання**

План семінарського заняття:

1. Історія та етапи розвитку логістики.
2. Фактори розвитку логістичного менеджменту в умовах глобалізації ринкових відносин.
3. Сутність логістичного менеджменту. Сучасні визначення логістичного менеджменту.
4. Логістичний менеджмент як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Презентація доповідей, аналітичних оглядів за темами:

1. Еволюція логістичних концепцій: від античності до сьогодення
2. Вплив військової справи на формування логістичної науки
3. Порівняльний аналіз трьох етапів розвитку логістики
4. Логістика vs математична логіка: різниця в термінології та застосуванні
5. Міжнародна експансія промисловості як драйвер логістичного розвитку
6. Вплив програми "Порядок денний на XXI століття" на розвиток логістики
7. Трансформація від "ринку продавця" до "ринку покупця": логістичні наслідки
8. Ресурсний дефіцит як каталізатор логістичних інновацій
9. Структура витрат у європейських країнах: роль матеріальних витрат
10. Часова структура товарного циклу: 93% на логістику vs 2% на виробництво
11. Порівняльний аналіз логістичних витрат України та розвинених країн
12. Логістичні витрати на світових vs національних ринках
13. Еволюція підходів до визначення логістичного менеджменту
14. Крикавський vs Окландер: різні бачення логістичного менеджменту

15. Американська школа логістичного менеджменту: Рада логістичного менеджменту
16. Критерії ефективності логістичного менеджменту за Л.В. Фроловою
17. Системність та комплексність як основа логістичного мислення
18. Координація дій у логістичних системах: теорія та практика
19. Інформаційна база логістичного менеджменту: сучасні технології
20. Адаптованість логістичних систем до мінливого середовища
21. Ієрархія логістичного менеджменту: від топ-менеджменту до виконавців
22. Інтеграційна місія логістики у функціональній структурі підприємства
23. Логістичний менеджмент у системі корпоративного управління
24. Показник ПШК як індикатор ефективності логістичного менеджменту
25. Логістика як конкурентний фактор в умовах товарної стандартизації

Питання для самоперевірки

1. Що таке логістичний менеджмент?
2. Які сфери використання терміну «логістика» і в чому відмінності його трактування?
3. Які основні причини викликали інтерес до логістичних ідей у 60-х роках ХХ століття?
4. Охарактеризуйте три основні етапи розвитку логістики та їх ключові особливості.
5. Коли виникла логістика як практичний напрям діяльності людини?
6. Які причини широкого і неоднозначного використання сутності логістики в економіці?
7. Які завдання вирішує логістичний менеджмент як наука?
8. Як трактувався термін «логістика» до кінця Другої світової війни?
9. У чому визначається новизна логістичного менеджменту?

10. Дайте загальну характеристику етапам еволюції логістики.
11. Які класичні організаційні рішення наявні у логістичному менеджменті?
12. Які основні принципи логістичного управління і як вони взаємопов'язані?
13. Поясніть, чому можливість широкомасштабного використання логістики в економіці з'явилася лише у другій половині ХХ століття.
14. Опишіть фактори розвитку логістичного менеджменту в умовах глобалізації ринкових відносин.
15. Чи високо оцінюється вартість логістичного менеджменту для підприємств України?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.

Тема заняття: **Концепція і методологічний апарат логістичного менеджменту. Логістичні системи**

План семінарського заняття:

1. Засади сучасних концепцій логістичного менеджменту.
2. Теоретичні парадигми логістичного менеджменту.
3. Логістичні системи: суть, види та межі.

Презентація доповідей, аналітичних оглядів за темами:

1. Розкрийте сутність інформаційної концепції та проаналізуйте переваги і недоліки систем MRP I, MRP II, DRP у сучасному бізнесі.
2. Обґрунтуйте значення правила «7R» в маркетинговій концепції логістики та наведіть практичні приклади його застосування.
3. Проаналізуйте особливості інтегральної концепції логістики та її роль у формуванні ланцюгів поставок.
4. Порівняйте концепції JIT і LP, визначте сфери їх оптимального застосування та обмеження у впровадженні.
5. Дослідіть еволюцію систем планування від MRP до ERP/CSRP та їх вплив на ефективність логістичних процесів.
6. Проаналізуйте взаємозв'язок між матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками в логістичних системах.
7. Розкрийте відмінності між логістичною мережею, логістичним каналом та логістичним ланцюгом.

8. Обґрунтуйте критичність виконання всіх семи правил логістики для досягнення ефективності логістичної системи.
9. Дослідіть взаємозв'язок принципів системності, комплексності та науковості у логістичному управлінні.
10. Проаналізуйте функціональні цикли логістичного менеджменту та їх інтеграцію в єдину систему.
11. Порівняйте різні наукові підходи до визначення логістичної системи та обґрунтуйте найбільш конструктивний підхід.
12. Розкрийте сутність емерджентності та синергічного ефекту в логістичних системах з практичними прикладами.
13. Проаналізуйте особливості макро-, мезо- та мікрологістичних систем, наведіть приклади кожного типу.
14. Порівняйте переваги і недоліки систем з прямими зв'язками, ешелонованих та гнучких систем.
15. Дослідіть фактори, що впливають на встановлення фізичних та ринкових меж логістичної системи.
16. Проаналізуйте історичний розвиток логістичних концепцій від інформаційної до інтегральної та спрогнозуйте майбутні тенденції.
17. Дослідіть вплив сучасних інформаційних технологій на трансформацію логістичних концепцій та систем.
18. Обґрунтуйте роль логістичної стратегії у формуванні конкурентних переваг підприємства.
19. Проаналізуйте переваги та ризики логістичного аутсорсингу в контексті різних логістичних концепцій.
20. Дослідіть як концепції бережливого виробництва та сталого розвитку впливають на формування сучасних логістичних систем.
21. Дослідіть практичне застосування моделі ЕОQ у різних галузях економіки та проаналізуйте фактори, що впливають на її ефективність.
22. Розкрийте компоненти логістичного циклу та методи скорочення часу від подачі заявки до доставки продукції споживачеві.
23. Проаналізуйте взаємодію виробничої логістики з операційним менеджментом та її вплив на ефективність підприємства.
24. Дослідіть стратегії та системи управління запасами, їх переваги та недоліки в різних умовах ринкового середовища.
25. Розкрийте сучасні підходи до організації складського господарства та вплив автоматизації на ефективність складських операцій.

Питання для самоперевірки

1. Назвіть основні передумови розвитку логістичної концепції.
2. На яких принципах повинна ґрунтуватися концепція логістики?
3. Що необхідно розуміти під концепцією логістики? Які ключові особливості її визначення?
4. Наведіть характеристику основних логістичних концепцій.
5. Наведіть коротку характеристику технологій і систем, що становлять основу технологічної концепції логістики.
6. Наведіть коротку характеристику технологій і систем, що є основою інтегральної концепції логістики.
7. Опишіть стадії, які повинна пройти організація для досягнення тотальної якості.
8. Наведіть розгорнуту характеристику основних правил логістики.
9. Охарактеризуйте основні принципи логістики і як вони впливають на діяльність організації.
10. Що необхідно розуміти під логістичною функцією? Охарактеризуйте основні функції логістики.
11. Наведіть визначення логістичної системи. У чому, на вашу думку, недоліки сучасних трактувань логістичної системи?
12. Як можна в першому наближенні аналітично описати будь-яку систему, зокрема й логістичну?
13. Назвіть основні підсистеми логістичної системи. Які завдання вирішує кожна конкретна підсистема?
14. Опишіть класифікацію логістичних систем.
15. Опишіть зв'язки і властивості логістичних систем.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.

Тема заняття: **Об'єкти логістичного управління та логістичні операції**

План семінарського заняття:

1. Об'єкти логістичного управління.
2. Матеріальні потоки: суть, класифікація.
3. Фінансові та інформаційні потоки: суть і класифікація.

4. Логістичні ланцюги поставок.

Презентація доповідей, аналітичних оглядів за темами:

1. Проаналізуйте основні об'єкти логістичного управління та їх взаємозв'язок
2. Розкрийте сутність управління матеріалопотоками як практичної діяльності
3. Охарактеризуйте основні функції управління МТР (матеріально-технічними ресурсами)
4. Обґрунтуйте необхідність комплексного системного підходу в управлінні МТР
5. Поясніть роль матеріального потоку як ключового поняття логістики
6. Проведіть порівняльний аналіз різних наукових підходів до визначення поняття "матеріальний потік"
7. Розкрийте відмінності та взаємозв'язок понять матеріального потоку та матеріального запасу
8. Класифікуйте матеріальні потоки за різними ознаками з наведенням практичних прикладів
9. Охарактеризуйте статичні та динамічні параметри матеріальних потоків
10. Визначте мету управління інтегрованими матеріальними потоками
11. Проаналізуйте різні наукові підходи до трактування поняття "фінансові потоки"
12. Розкрийте принципи відмінності між грошовими та фінансовими потоками
13. Обґрунтуйте місце фінансових потоків у логістичній концепції підприємства
14. Охарактеризуйте основні вимоги до параметрів фінансових потоків
15. Визначте методи оптимізації фінансових потоків у логістичній системі
16. Розкрийте роль інформаційних потоків у сучасній логістиці
17. Проаналізуйте взаємозв'язок матеріального та інформаційного потоків
18. Охарактеризуйте основні параметри інформаційного потоку
19. Класифікуйте інформаційні потоки за різними ознаками

20. Визначте методи управління інформаційним потоком
21. Проведіть порівняльний аналіз різних підходів до визначення поняття "ланцюг поставок"
22. Охарактеризуйте основні фактори, що впливають на структуру ланцюга поставок
23. Розкрийте основні характеристики ланцюга поставок (довжина, ширина, потужність)
24. Проаналізуйте відмінності між коротким та довгим ланцюгом поставок
25. Обґрунтуйте сутність ланцюга створення вартості

Питання для самоперевірки

1. Чому матеріальний потік вважається основним об'єктом логістичного управління порівняно з фінансовими та інформаційними потоками? Які переваги дає комплексний системний підхід до управління матеріально-технічними ресурсами?
2. Проаналізуйте основні функції управління МТР. Які з них, на вашу думку, є найбільш критичними для успішного функціонування логістичної системи в сучасних умовах?
3. Порівняйте різні підходи науковців до трактування поняття "матеріальний потік". Яке визначення вам здається найбільш повним і чому?
4. Поясніть різницю між матеріальним потоком і матеріальним запасом. Наведіть конкретні приклади з практики підприємницької діяльності.
5. Як статичні та динамічні параметри матеріальних потоків впливають на ефективність логістичної системи? Які параметри найскладніше контролювати на практиці?
6. Проаналізуйте класифікацію матеріальних потоків. Які критерії класифікації найбільш важливі для практичного управління підприємством?
7. У чому полягають принципові відмінності між грошовими та фінансовими потоками в логістиці? Чому це розмежування важливе для менеджерів?
8. Як взаємопов'язані матеріальні та фінансові потоки в логістичному процесі? Які проблеми можуть виникнути при порушенні цього взаємозв'язку?

9. Проаналізуйте основні вимоги до параметрів фінансових потоків у логістичній системі. Які з цих вимог найскладніше забезпечити в умовах нестабільної економіки?

10. Розгляньте стадії логістичного фінансового циклу. Як оптимізувати фінансові потоки на кожній стадії для підвищення ефективності підприємства?

11. Чому інформаційні потоки називають "рушієм діяльності логістичної системи"? Як зростання ролі інформаційних технологій впливає на логістичне управління?

12. Проаналізуйте взаємозв'язок між матеріальними та інформаційними потоками. У яких випадках ці потоки можуть не збігатися за часом і напрямом руху?

13. Які переваги та недоліки має електронний документообіг порівняно з паперовим у логістичних процесах? Як це впливає на швидкість та якість обслуговування клієнтів?

14. Порівняйте короткі та довгі ланцюги поставок. За яких умов доцільно використовувати кожний тип? Наведіть конкретні приклади з різних галузей економіки.

15. Проаналізуйте фактори, що впливають на структуру ланцюга поставок. Як підприємству обрати оптимальні довжину, ширину та потужність свого ланцюга поставок? Які ризики пов'язані з неправильним вибором цих параметрів?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4.

Тема заняття: **Логістична стратегія підприємства. Організація логістики на підприємстві**

План семінарського заняття:

1. Логістична стратегія як джерело конкурентної переваги підприємства.

2. Переваги та ефективність використання логістичних стратегій підприємства.

3. Стратегічне планування в системі логістичного менеджменту підприємства.

4. Організація служби логістики на підприємстві.

Презентація доповідей, аналітичних оглядів за темами:

1. Що таке логістична стратегія і яке її місце в системі загальної стратегії підприємства?
2. Які основні завдання вирішує логістична стратегія?
3. Які принципи формування логістичної стратегії підприємства?
4. Як логістична стратегія впливає на конкурентоспроможність підприємства?
5. Які фактори визначають вибір логістичної стратегії?
6. Приклади успішних логістичних стратегій відомих компаній.
7. Еволюція концепції логістики: від військової сфери до бізнесу.
8. Що означає «системний підхід» у логістиці?
9. Основні принципи логістики: інтеграція, гнучкість, надійність.
10. Поняття «ланцюг поставок» та його складові.
11. Відмінності між мікрологістикою та макрологістикою.
12. Сучасні тренди у розвитку логістичної концепції.
13. Визначення логістичної системи та її ключові елементи.
14. Типи логістичних систем: внутрішньовиробничі, міжорганізаційні, глобальні.
15. Структура логістичної системи підприємства.
16. Що означає «гнучкість логістичної системи»?
17. Функції закупівельної, виробничої та збутової підсистем у логістиці.
18. Інформаційна підсистема логістики: значення та інструменти.
19. Завдання організації логістики на підприємстві.
20. Централізована та децентралізована організація логістики: переваги і недоліки.
21. Основні моделі організаційних структур управління логістикою.
22. Формування та функції служби логістики на підприємстві.
23. Роль менеджера з логістики в організації бізнес-процесів.
24. Критерії оцінки ефективності організації логістики.

25. Вплив цифрових технологій (ERP, CRM, штучний інтелект) на логістику підприємства.

Питання для самоперевірки

1. Що таке логістична стратегія та яке її місце в системі загальної стратегії підприємства?
2. Які основні завдання вирішує логістична стратегія?
3. Що означає “інтеграція зусиль підприємства” у логістиці?
4. Які фактори визначають успішність реалізації логістичної стратегії?
5. Як визначається логістика з точки зору управління потоками?
6. У чому суть “системного підходу” до логістики?
7. Які основні принципи лежать в основі логістики?
8. Що таке «ланцюг поставок» і які його ключові елементи?
9. Що означає «гнучкість логістичної системи»?
10. Які елементи входять у структуру логістичної системи підприємства?
11. Які основні завдання організації логістики на підприємстві?
12. Чим відрізняється централізована організація логістики від децентралізованої?
13. Які існують моделі організаційних структур управління логістикою?
14. Як формується служба логістики на підприємстві?
15. Які основні критерії ефективності організації логістики?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5.

Тема заняття: **Закупівельна логістика**

План семінарського заняття:

1. Сутність і завдання закупівельної логістики.
2. Вибір постачальника.
3. Визначення економічного розміру замовлення.
4. Система постачань «точно у термін» у закупівельній логістиці.

Завдання на практичне заняття:

Задача 1. Підприємство планує виготовляти виріб в обсязі 10 тис. шт. на рік. Ціна його реалізації 44 грн. Виріб складається з трьох компонентів: X, Y, Z. Керівництво фірми повинно прийняти рішення: виробляти чи купувати ці компоненти. Визначено такі цінові та вартісні показники (табл. 1). Завдання:

1. Надайте рекомендації керівництву фірми щодо можливості закупівлі компонента виходячи тільки з витрат.
2. Визначите розмір прибутку у випадку власного виробництва всіх компонентів.
3. Встановіть, чи вплинуть рекомендації із закупівлі (пункт 1) на прибуток і якою мірою.

Таблиця 1 – Вихідна інформація для прийняття управлінського рішення «зробити або купити»

Показники	Компонент		
	X	Y	Z
Кількість на один виріб, од.	2	4	8
Витрати основних матеріалів на один к/в, грн.	0,8	1,0	0,4
Витрати на оплату праці основних виробничих робітників (на один к/в), грн.	1,6	1,8	0,8
Інші прями витрати на один к/в, грн.	0,4	0,6	0,2
Всього прямих витрат на один к/в, грн.	2,8	3,4	1,4
Постійні витрати на один к/в, грн.	0,8	1,0	0,4
Собівартість одного к/в, грн.	3,6	4,4	1,8
Собівартість комплектуючих, які входять у виріб, грн.	7,2	17,6	14,4
Імпортна закупівельна ціна, грн.	2,55	4,2	2,0

Задача 2. Підприємство працювало з десятьма постачальниками, дані про річний обіг з якими подано в табл. 2. На основі ABC-аналізу зробити висновок про перевагу роботи з тим або іншим постачальником.

Таблиця 2 - ABC-аналіз даних про постачальників

Постачальники	Обіг, тис. грн.	Частка у загальному обігу, %	Обіг кумулятивний	Група
1	23			
2	90			
3	510			
4	7			
5	345			
6	2300			
7	75			
8	1845			
9	260			
10	45			

Задача 3. Згідно даних обліку вартість подання одного замовлення складає 200 грн., річна потреба в комплектуючому виробі - 1550 шт., ціна одиниці комплектуючого виробу - 560 грн., вартість зберігання комплектуючого виробу на складі дорівнює 20% його ціни.

1. Визначити оптимальний розмір замовлення на комплектуючий виріб.

2. Розрахувати вплив транспортних витрат на економічний розмір замовлення, якщо тариф на транспортування дрібної партії складатиме 1 грн. за одиницю вантажу, а тариф на транспортування великої партії - 0,7 грн. за одиницю вантажу, великою партією вважається 85 одиниць.

Задача 4. Підприємство закуповує деталі за ціною 25 грн. за одиницю, річна потреба в деталях складає 4800 шт., витрати на зберігання однієї деталі - 5 грн., витрати на організацію одного замовлення - 100 грн. Постачальник пропонує знижки в залежності від обсягу замовлення (табл. 4). Визначити оптимальний обсяг замовлення.

Таблиця 4 - Система знижок, які надає постачальник

Обсяг замовлення, од.	Ціна за одиницю, грн.
до 500	25,0
500-1000	24,8
1000 і більше	24,7

Задача 5. Здійснити вибір одного з трьох постачальників складової частини виробу, використовуючи дані табл. 6 і 7. Розрахувати інтегральний критерій та вибрати постачальника. Здійснити аналіз отриманих результатів. Результати обчислень подати у вигляді табл. 8.

Таблиця 6 – Критерії вибору постачальників

Шифр критерію	Зміст критерію	Важливість критерію, %
K ₁	Ціна складової частини виробу	14
K ₂	Віддаленість постачальника	2
K ₃	Транспортна гнучкість поставки	9
K ₄	Якість складової частини виробу	26
K ₅	Можливість постачання точно у термін	20
K ₆	Гнучкість стосовно вимог до постачальника	11
K ₇	Можливість подальшого розвитку складової частини виробу	12
K ₈	Можливість подальшої переробки (утилізації)	6

Таблиця 7 – Експертні оцінки постачальників за визначеними критеріями

Поста-чальник	Експертні оцінки							
	K ₁	K ₂	K ₃	K ₄	K ₅	K ₆	K ₇	K ₈
A	5+0,1× <i>v</i>	6,3	4,2	7+0,1× <i>v</i>	6,7	4,3	8,1	5,3
B	7	8,2	5	8,2	7,5	5,7	7,6	6
C	6+0,1× <i>v</i>	9	4,7	9,3	6+0,1× <i>v</i>	6,8	7+0,1× <i>v</i>	6,2
D	5	8,5	6,4	5+0,1× <i>v</i>	6,3	4+0,1× <i>v</i>	8,5	4

*v** – номер варіанту студента

Таблиця 8

Критерій	Важливість критерію, %	Оцінка критеріїв для постачальника							
		А		В		С		D	
		екс-пертна	зважена	екс-пертна	зважена	екс-пертна	зважена	екс-пертна	зважена

Питання для самоперевірки

1. Що таке закупівельна логістика та яка її основна мета?
2. Які основні завдання виконує закупівельна логістика на підприємстві?
3. Які типові логістичні процедури пов'язані з управлінням закупівлями?
4. У чому полягає сутність «задачі МОВ» (Make-or-Buy Problem) та які критерії її вирішення?
5. У яких випадках доцільно здійснювати власне виробництво комплектуючих, а коли – їх закупівлю?
6. Які фактори впливають на прийняття рішення у «завданні МОВ» у сфері збуту та виробництва?
7. Які етапи включає процес вибору постачальника?
8. За якими критеріями здійснюється оцінка потенційних постачальників?
9. Що таке рейтинг постачальника та як він розраховується?
10. У чому полягає застосування АВС-аналізу у виборі постачальників?
11. Які основні групи постачальників виділяють у результаті АВС-аналізу та які управлінські дії доцільні для кожної групи?
12. Що таке економічний розмір замовлення (EOQ) та за якою базовою формулою він визначається?
13. Які фактори коригують базову модель EOQ на практиці?
14. У чому полягає сутність системи постачань «точно у термін» (Just-in-Time, JIT)?

15. Які основні переваги та недоліки впровадження системи ЛТ у закупівельній логістиці?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6.

Тема заняття: **Виробнича логістика**

План семінарського заняття:

1. Поняття виробничої логістики.
2. Традиційна і логістична концепція організації виробництва.
3. Підходи до управління матеріальними потоками у виробничій логістиці.
4. Логістична концепція «MRP».
5. Мікрологістичні системи «Kanban», OPT (оптимізована виробнича технологія), «худе виробництво».

Завдання на практичне заняття:

Завдання 6. Під час обробки матеріального потоку на складі готової продукції підприємства використовують стаціонарні вантажно-розвантажувальні машини, що працюють від центральної електромережі. За рахунок неї здійснюється і освітлення складського приміщення. Дані про роботу складу за рік наведено у табл. 9. Із загальної суми витрат на електроенергію виділити постійні і змінні, використовуючи метод максимальної та мінімальної точок, графічний метод і метод найменших квадратів.

Таблиця 9 – Дані про роботу складу готової продукції

Місяць	Величина матеріального потоку Q , тис. т	Загальні витрати (TC) на електроенергію, тис. грн.
I	16,5	5022,2
II	13,2	4867,8
III	16,5	5022,2
IV	21,5	5253,9
V	18,2	5099,4
VI	19,8	5176,6
VII	14,9	4945,0
VIII	11,6	4790,5
IX	12,4	4829,2
X	13,2	4867,8
XI	16,5	5022,2
XII	19,8	5176,6

Задача 7. На підставі даних про роботу складу (табл. 10) визначити оптимальний вантажообіг, при якому склад одержить максимальний прибуток.

Таблиця 10 – Вихідні дані

Вантажообіг, тис. т/рік	Вартість зберігання 1 т, грн.	Загальний дохід, тис. грн. (ст.1×ст.2)	Загальні витрати, тис. грн.	Прибуток, тис. грн. (ст.3-ст.4)	Граничний дохід, тис. грн. (д/ст.3-р/(t-1)ст.3)	Граничні витрати, тис. грн.
1	2	3	4	5	6	7
0	310		205			
1	300		385			
2	290		550			
3	280		705			
4	270		850			
5	260		985			
6	250		1125			
7	240		1275			
8	230		1430			
9	220		1615			
10	210		1805			

Задача 8. Завод здійснює складання автомобільних агрегатів за замовленням автомобілебудівної фірми. Час виконання замовлення 8 днів. Для складання агрегату А необхідно виготовити три складальні одиниці CO₁, CO₂, CO₃ і замовити на іншому підприємстві комплектуючий елемент KE, який використовується для виготовлення CO₂. Скласти алгоритм MRP-I у вигляді виробничого розкладу, використовуючи вихідні дані та статус- файл запасів (табл. 11).

Таблиця 11 Вихідні дані та статус-файл запасів для системи MRP-I

Схема складання агрегату	Найменування елементів	Наявний запас, шт.	Чиста потреба, шт.	Тривалість виробничого періоду	
				t, днів	розшифрування
<pre> graph LR KE[KE 1] --> CO2[CO2 2] CO1_1[CO1 1] --> CO2 CO2 --> CO1_2[CO1 2] CO2 --> CO3[CO3 3] CO1_2 --> A[A 1] CO3 --> A </pre>	A	0	1	1	Складання і доставка споживачу
	CO ₁	0	2	5	Виготовлення
	CO ₂	0	1	1	Виготовлення
	CO ₃	2	1	1	Виготовлення
	KE	0	1	4	Замовлення на закупку

У статус-файлі запасів міститься вихідна інформація про наявність компонентів для складання агрегату на складі; чиста потреба (з урахуванням наявних запасів) у компонентах для складання одного агрегату (ланцюжок вимог) і тривалість виробничого періоду (в днях) для виготовлення кожної складальної одиниці, доставки комплектуючого елемента на склад підприємства і складання агрегату з доставкою його споживачу.

Алгоритм програми MRP-I полягає у складанні загального виробничого розкладу на 8 днів, у якому повинні відбиватися строки та обсяг замовлень і поставок, операції виготовлення відповідних компонентів і складання агрегату, згідно схеми складання і статус-файлу замовлень (табл. 12).

Таблиця 12 – Алгоритм MRP-I

№ з/п	MRP-реквізити	Календарні дні								Компоненти
		1	2	3	4	5	6	7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Попит									А
2.	Виробничий розклад									
3.	Загальна планова потреба									CO3
										CO2
										CO1
										KE
4.	Наявний запас на складі									CO3
										CO2
										CO1
										KE
5.	Надходження відповідно до виробничого розкладу									CO3
										CO2
										CO1
										KE
6.	Замовлення-вимога на компоненти									CO3
										CO2
										CO1
										KE

Питання для самоперевірки

1. У чому полягає сутність виробничої логістики?

2. Які завдання вирішує виробнича логістика на підприємстві?
3. У чому полягає відмінність між традиційною та логістичною концепцією організації виробництва?
4. Що таке штовхаюча система управління матеріальними потоками? Наведіть приклад.
5. У чому суть тягнутої системи управління? Чим вона відрізняється від штовхаючої?
6. У яких випадках доцільне використання штовхаючих систем, а коли — тягнутих?
7. У чому полягає основна ідея системи MRP-I?
8. Які додаткові функції та можливості має система MRP-II порівняно з MRP-I?
9. Які переваги та недоліки мають системи MRP у виробничій логістиці?
10. Які основні принципи роботи системи Kanban?
11. У чому полягають переваги та обмеження використання Kanban у виробництві?
12. Що таке система OPT (Optimized Production Technology) та в чому її відмінність від Kanban?
13. Які основні цілі та принципи концепції Lean Production?
14. Які види втрат намагається усунути «худе виробництво»?
15. Як виробнича логістика сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7.

Тема заняття: **Розподільча логістика**

План семінарського заняття:

1. Сутність розподільчої логістики.
2. Канали розподілу в логістиці.
3. Логістичні посередники у каналах розподілу.
4. Розподільчі центри у логістичних ланцюгах.
5. Побудова системи розподілу.

Завдання на практичне заняття:

Задача 9. Визначити доцільність вибору прямого чи опосередкованого каналу розподілу за наступних умов. Обсяги

збуту, які необхідно забезпечити, - 10 млн. грн. на місяць. Кількість споживачів - 600. Кількість контактів з кожним споживачем - один телефонний дзвінок на тиждень. Кількість контактних дзвінків на день, яку може забезпечити один працівник відділу збуту підприємства, - 10. Середня заробітна плата працівника збуту - 6500 грн. на місяць. Складські та офісні витрати відділу збуту - 1500 тис. грн. на місяць. Нарахування на заробітну плату працівників збуту - 37%. Надбавка торгового посередника на весь обсяг виконаних робіт - 10%.

Задача 10. Фірма реалізує продукцію на ринку споживачам K_1, K_2, K_3 та має постійних постачальників $П_1, П_2, П_3, П_4, П_5$ у різних регіонах. Збільшення обсягів продажів змушує фірму підняти питання про будівництво розподільчого складу, який забезпечить просування товару на нові ринки та безперебійне постачання своїх клієнтів. Тариф (T) на перевезення продукції на склад для всіх постачальників складає 1 у.о./т-км. Тарифи для клієнтів на перевезення продукції зі складу дорівнюють: для K_1 - 0,8 у.о./т-км, для K_2 - 0,5 у.о./т-км, для K_3 - 0,6 у.о./т-км. Постачальники здійснюють середні партії поставки відповідно у розмірі: $Q_{П1}=150$ т, $Q_{П2}=75$ т, $Q_{П3}=125$ т, $Q_{П4}=100$ т, $Q_{П5}=150$ т.

Партії поставки при реалізації клієнтам відповідно складають $Q_{К1}=300$ т, $Q_{К2}=250$ т, $Q_{К3}=150$ т. Визначити координати оптимального місця розташування складу.

Задача 11. Пропонуються для впровадження два варіанти системи розподілу. Обґрунтуйте вибір одного з них на основі вихідних даних (табл. 13).

Таблиця 13 – Вихідні дані

Показник	Система розподілу	
	№1	№2
Річні експлуатаційні витрати, грн./год.	4320	5780
Річні транспортні витрати, грн./год.	5560	4570
Капітальні вкладення в будівництво розподільчого центру, грн./год.	54810	45750
Строк окупності системи, років	4,8	4,7

Питання для самоперевірки

1. Що таке розподільча (маркетингова, збутова) логістика та які її основні завдання?
2. У якій формі матеріальний потік існує у сфері розподільчої логістики?
3. Які завдання розподільчої логістики вирішуються на мікрорівні підприємства?
4. Які завдання розподільчої логістики характерні для макrorівня?
5. Що таке канал розподілу і чим він відрізняється від розподільчої мережі?
6. Які основні функції виконують учасники каналу розподілу?
7. Як визначається довжина каналу розподілу і що таке рівень логістичного потоку?
8. У чому полягає відмінність між горизонтальними та вертикальними каналами розподілу?
9. Які основні проблеми виникають при управлінні каналами розподілу?
10. Які види функцій виконують логістичні посередники у каналах розподілу?
11. Які основні типи торгових посередників виділяють у логістиці та за якими критеріями вони класифікуються?
12. У чому полягають особливості діяльності дилера, дистриб'ютора, комісiонера, агента та брокера?
13. Які існують типи системи розподілу залежно від кількості та типу посередників (інтенсивний, ексклюзивний, селективний)?
14. Що таке розподільчий центр, які його функції та які стратегії вибору місця його розташування?
15. У якій послідовності здійснюється формування системи розподілу та які критерії враховуються при виборі оптимального варіанту?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8.

Тема заняття: Транспортна логістика

План семінарського заняття:

1. Суть і завдання транспортної логістики.
2. Вибір виду транспортного засобу.
3. Транспортні тарифи.

Завдання на практичне заняття:

Задача 12. Вантаж масою 4000 кг знаходиться у пункті А. Пункти призначення і відстані між ними показані на схемі (рис. 1). Обсяги замовлень наведено у табл. 14. Для перевезення використовується автомобіль вантажопідйомністю $Q_0=2,5$ т. Коефіцієнт використання вантажопідйомності $\gamma=0,8$. Вимагається організувати доставку вантажів у пункти призначення, виходячи з умов мінімального пробігу автомобіля.

Таблиця 14 – Пункти призначення та обсяги замовлень

Пункт призначення	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	І	К
Обсяг замовлення, кг	375	500	500	300	425	525	575	675	125

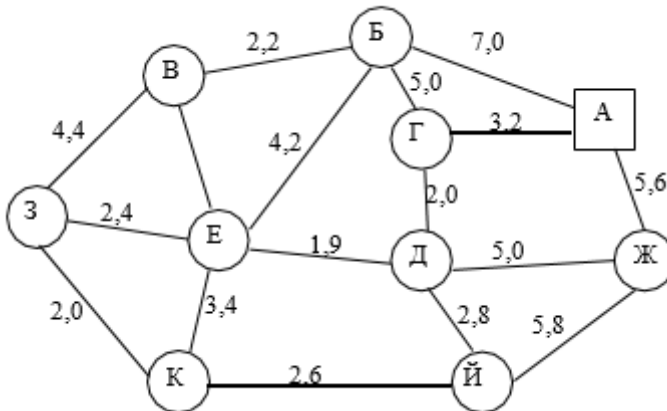

Рис. 1. Схема розміщення пунктів і відстаней між ними, км

Задача 13. З пункту відправлення *A* до пункту призначення *B* (рис. 2) протягом планового періоду необхідно перевезти $Q=120$ тис. т вантажу. Середня ціна однієї тони вантажу - $C_m=16$ тис. грн. Відстані між пунктами наведено у табл. 15, експлуатаційні витрати - у табл. 16. Середні швидкості перевезення:

- при прямій автомобільній доставці - 60 км/год.;
- при підвезені-відвезені вантажів автомобільним транспортом до/із залізниці (пристані) - 25 км/год.;
- при перевезенні залізницею - 50 км/год.;
- при перевезенні річковим транспортом - 20 км/год.

При доставці вантажів залізницею до часу на переміщення додається 2 доби, рікою - 3 доби (на накопичення вантажів на станції або в порту відправлення та на очікування вивозу на станції або в порту призначення).

Визначити рівноцінну відстань перевезень, обрати доцільний спосіб перевезення: 1) залізничний-автомобільний; 2) автомобільний; 3) річковий-автомобільний (аналітичним і графічним способами) і зробити висновки. Час завантаження - 1,5 доби для I варіанту і 1 доба для III варіанту, час розвантаження у пункті призначення - 1,5 доби для I варіанту і 1 доба для III варіанту.

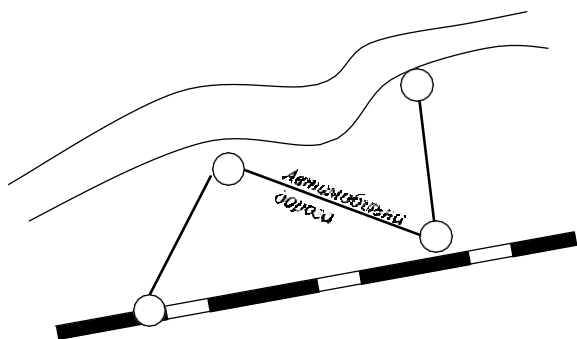

Рис. 2. Схема транспортних зв'язків

Таблиця 15 - Відстані між пунктами

Варіант доставки	Відстань, км
Автомобільний (від дверей до дверей)	180
Залізничний. Підвезення автотранспортом на станцію відправлення	6
Транспортування залізницею	180
Річковий. Транспортування річкою	140
Вивезення з річкового порту призначення	11,2

Таблиця 16 Експлуатаційні витрати на 1 т-км перевезення, грн./т-км

Варіант доставки вантажу	Відстань перевезення, км								
	10	50	100	150	200	250	300	350	400
Автомобільний	3,3	3,5	3,7	3,9	4,1	4,3	4,5	4,7	4,9
Залізничний	2,0	2,7	3,2	3,8	4,9	5,2	5,8	6,4	7,2
Річковий	2,3	2,5	2,7	3,0	3,5	3,7	4,0	4,5	4,9

Питання для самоперевірки»:

1. У чому полягає суть транспортної логістики та її роль у логістичній системі підприємства?
2. Які основні завдання вирішує транспортна логістика?
3. Чим відрізняється транспорт загального користування від внутрішньовиробничого транспорту?
4. Які види доставки вантажів виділяють у транспортній логістиці?
5. У чому полягають відмінності прямих і змішаних транспортних сполучень?
6. Які критерії враховуються при виборі виду транспортного засобу?
7. Чим відрізняються унімодальні, інтермодальні та мультимодальні перевезення?
8. Які переваги та недоліки має залізничний транспорт у логістичних системах?
9. Які особливості використання морського та внутрішнього водного транспорту?
10. У яких випадках найефективнішим є застосування автомобільного транспорту?

11. Які переваги та обмеження має авіаційний транспорт у перевезеннях?

12. Для яких вантажів і умов застосовується трубопровідний транспорт?

13. Які системи переміщення продукції використовуються при інтермодальних перевезеннях (контейнеризація, контрейлерні перевезення, «наземні мости»)?

14. Які існують види тарифів на залізничному транспорті та за якими критеріями вони класифікуються?

15. У чому полягає сутність експедитування вантажів та які послуги воно включає?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9.

Тема заняття: **Логістика запасів**

План семінарського заняття:

1. Матеріальні запаси, причини їх створення.
2. Види матеріальних запасів.
3. Система управління матеріальними запасами (СУЗ).
4. Аналіз ABC-XYZ в управлінні матеріальними запасами.
5. «Запаси, що управляються продавцем» (VMI).

Завдання на практичне заняття:

Задача 14. За даними обліку витрат відомо, що вартість подачі одного замовлення - 200 грн., річна потреба у комплектуючих виробках (КВ) - 1550 шт. Ціна одного КВ - 560 грн., вартість утримання КВ на складі становить 20% його ціни. Число робочих днів на рік - 226 днів, час поставки - 10 днів, можлива затримка поставки - 2 дні. Визначити параметри системи з фіксованим розміром замовлення. Розрахунки звести до табл. 17. Побудувати графік руху запасів у системі з фіксованим розміром замовлення.

Таблиця 17 - Параметри системи управління запасами з фіксованим розміром замовлення

№ з/п	Параметр системи	Розрахунок	Величина
1.	Потреба у КВ, шт.	-	1550
2.	Оптимальний розмір замовлення, шт.		
3.	Час поставки, дні	-	10
4.	Можлива затримка в поставках, дні	-	2
5.	Очікуване денне споживання, шт./день		
6.	Строк витрачання замовлення, дні		
7.	Очікуване споживання за час поставки, шт.		
8.	Максимальне споживання за час поставки, шт.		
9.	Гарантійний запас, шт.		
10.	Пороговий рівень запасу, шт.		
11.	Максимально бажаний запас, шт.		
12.	Строк витрачання запасу до порогового рівня, дні		

Задача 15. Використовуючи дані задачі 14, провести графічне моделювання роботи СУЗ з фіксованим розміром замовлення за наявності таких збоїв у постачанні:

а) коли перша поставка відбувається з максимально можливою затримкою, що призводить до використання гарантійного запасу, і в результаті чого виникає потреба у його поповненні;

б) при неодноразових затримках у постачанні, в результаті чого система з фіксованим розміром замовлення (за даних вихідних значень) може перейти у дефіцитний стан, який може посилитися затримкою наступних поставок;

Змоделювати ситуацію, за якої для виправлення ситуації необхідне одноразове збільшення обсягу поставки, що дозволить поповнювати запас до максимально бажаного рівня. Відкоригувати вихідні дані, за яких СУЗ із фіксованим обсягом замовлення може працювати більш стабільно.

Задача 16. Керівництво компанії, яка займається оптовою торгівлею товарами широкого вжитку, прийняло рішення розширити торговельний асортимент, що повинно привести до підвищення конкурентоспроможності фірми і, як наслідок, укріпленню позиції на ринку. Проте вільних фінансових коштів та складських приміщень недостатньо. Перед відділом логістики поставлене завдання перегляду методів контролю товарних запасів з метою можливого вивільнення складських приміщень, а також грошових коштів, «заморожених» у надлишкових запасах. Асортимент товарів компанії, середньорічні запаси та щоквартальні обсяги продажів за кожною товарною позицією зведено до табл. 18.

Таблиця 18 - Результати ABC-аналізу та XYZ-аналізу

Вихідна інформація		ABC-аналіз						XYZ-аналіз						
№ позиції асортименту	Середній запас	Реалізація				Доля позиції у загальному запасі	Коефіцієнт варіації у	Доля позиції у списку, утвореному за сорядковою частотою загальних запасів	Доля позиції у загальній сумі запасів	Доля порушуваним підсумком	Група	№ позиції у списку, утвореному за коефіцієнтом варіації	Коефіцієнт варіації у	Група
		1-й квартал	2-й квартал	3-й квартал	4-й квартал									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	2500	600	620	700	680									
2	760	240	180	220	160									
3	3000	500	1400	400	700									
4	560	140	150	170	140									
5	1880	520	530	400	430									
6	17050	4500	4600	4400	4300									
7	4000	1010	1030	1050	950									
8	9000	2240	2200	2300	2260									
9	2250	530	560	540	570									
10	980	230	260	270	240									
11	680	200	190	190	180									
12	2390	710	670	800	580									
13	23400	5280	5600	5600	5600									
14	1120	300	400	200	200									
15	13600	2900	3160	3200	3300									
16	360	80	100	90	90									
17	5400	1760	800	560	2280									
18	11050	2500	2600	2700	2440									
19	1280	320	340	300	320									
20	1660	560	580	380	280									
Σ	102920													

Питання для самоперевірки

1. Що таке матеріальні запаси і яка їх роль у логістичному ланцюгу?
2. Які основні причини створення матеріальних запасів на підприємстві?

3. Яким чином сезонні коливання виробництва впливають на формування запасів?

4. Які види матеріальних запасів виділяють за місцем продукції в логістичному ланцюзі?

5. Як класифікують запаси за відношенням до базисних логістичних активностей?

6. Які види запасів розрізняють за функціональним призначенням? Наведіть приклади.

7. Що таке максимальний, граничний, гарантійний та поточний запас?

8. Що включає система управління запасами (СУЗ) і які її основні параметри?

9. У чому відмінність між системою з фіксованим розміром замовлення та системою з фіксованою періодичністю замовлення?

10. Як працює система «Мінімум-максимум» у управлінні запасами?

11. Що таке ABC-аналіз запасів і за яким критерієм відбувається поділ на групи А, В і С?

12. Які особливості XYZ-аналізу і як класифікуються товари у групи X, Y і Z?

13. Як формується дев'ятирозрядна матриця ABC-XYZ і для чого вона використовується?

14. Що таке VMI (Vendor Managed Inventory) і які вигоди вона дає покупцю і постачальнику?

15. Які основні недоліки системи VMI і які умови необхідні для її ефективного впровадження?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10.

Тема заняття: **Логістична організація складських процесів**

План семінарського заняття:

1. Склади та їх функції.

2. Основні проблеми забезпечення ефективності складування.

3. Логістичний процес на складі.

4. Пакування як засіб підвищення ефективності логістичних складських процесів.

Завдання на практичне заняття:

Задача 17. Дві фірми A і B реалізують продукцію однакової якості. Щоб розширити межі ринку, фірма A вирішила використати склад S . Доставка на склад здійснюється великими партіями, а звітти розподіляється між споживачами. Визначити межі ринку фірми A за даними табл. 19.

Таблиця 19 - Вихідні дані

Показник	Позначення	Величина
1. Відстань між фірмами A і B , км	L_1	630
2. Відстані від фірми A до складу, км	L_2	230
3. Тариф на доставку продукції фірми A , у.о./км	T_A	0,65
4. Виробничі витрати фірми A , у.о.	$V_{вир.A}$	2,0
5. Витрати на організацію складу, у.о.	$V_{скл}$	0,63
6. Тариф на доставку продукції фірми B , у.о./км	T_B	0,51
7. Виробничі витрати фірми B , у.о.	$V_{вир.B}$	5,0

Задача 18. Торговельна компанія вважається великим посередником на ринку оптової торгівлі. З метою завоювання нових ринків збуту керівництво вирішило відкрити філію у сусідньому регіоні. Визначити доцільність будівництва власного складу, якщо прогнозований річний вантажообіг майбутнього складу - 10 тис. т, тривалість знаходження товарних запасів на складі - 29 днів. На будівництво складу передбачається виділити 1500 тис. грн., постійні витрати, пов'язані з функціонуванням складу, становлять 750 тис. грн., вартість обробки 1 т вантажопотоку - 0,7 грн. на добу. Аналіз ринку складських послуг даного регіону показав, що середня вартість використання 1 м² вантажної площі найманого складу становить 3,9 грн. на добу. Питоме навантаження на 1 м² площі при зберіганні на найманому складі - 0,5 т/м². Кількість робочих днів складу - 254, рік не високосний. Нормативний строк окупності капітальних вкладень становить 6,7 років.

Питання для самоперевірки:

1. Що таке склади і яка їхня основна функція у логістичному ланцюгу?
2. Чому зберігання на складі саме по собі не приносить економічної користі?
3. Які основні функції сучасних складів у системі логістики?
4. Яким чином склади забезпечують вирівнювання розривів між виробництвом і споживанням продукції?
5. Що таке консолідація вантажів на складі і як вона впливає на транспортні витрати?
6. Які види складів виділяють за функціональними сферами логістики?
7. Як класифікують склади за видом продукції, яку вони зберігають?
8. Які переваги має власний склад підприємства порівняно зі складом загального користування?
9. Які переваги надають склади загального користування?
10. Які фактори визначають оптимальну кількість складів і розміщення складської мережі?
11. Що включає логістичний процес на складі і які його ключові складові?
12. Які основні завдання розвантаження та приймання вантажів на складі?
13. Як організовується внутрішньоскладське транспортування і складування?
14. Яку роль відіграє пакування у підвищенні ефективності логістичних складських процесів?
15. Що таке концепція стандартної укрупненої вантажної одиниці і які її переваги для складування та транспортування?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11.

Тема заняття: **Логістичний сервіс**

План семінарського заняття:

1. Значення і сутність логістичного сервісу.
2. Формування підсистеми логічного сервісу.
3. Параметри і характеристика логістичного обслуговування.

Завдання на практичне заняття:

Задача 19. У табл. 20 наведено загальний список послуг, які фірма може надати у процесі реалізації своєї продукції, а також час, необхідний для надання кожної окремої послуги. Однак фактично фірма надає тільки послуги № 1, 3, 7, 8 і 10. Визначити рівень обслуговування, який надає дана фірма.

Таблиця 20 - Послуги, які надає фірма

№ послуги	Час, необхідний для надання послуги, год.
1	5
2	2
3	9
4	3,5
5	0,5
6	6
7	4
8	7
9	1
10	8

Задача 20. Підприємство оптової торгівлі реалізує запасні частини до автомобілів певної марки. Загальна номенклатура запасних частин для автомобілів цієї марки - 2000, з яких на підприємстві постійно наявні 500. Визначити рівень сервісу підприємства.

Задача 21. Розв'язати творчу ситуацію. До консультативної ради з логістики надійшло замовлення на створення системи логістичного сервісного обслуговування в ТОВ "Мегамаркет". Вам необхідно розробити рекомендації з формування системи логістичного сервісного обслуговування, визначити її ефективність. Вихідні дані до ситуації вибираються довільно.

Питання для самоперевірки

1. У чому полягає значення логістичного сервісу для підвищення конкурентоспроможності підприємства?
2. Як визначається сутність логістичного сервісу?
3. Що таке «логістика сервісного відгуку» (SRL) та які її критичні елементи?

4. Які приклади логістичних сервісних мереж можна назвати у сучасній практиці?
5. У чому полягає відмінність послуги від матеріального товару?
6. Які основні види логістичних послуг розрізняють за часом їх здійснення?
7. Які послуги відносять до передпродажного логістичного сервісу?
8. Що включає в себе логістичний сервіс у процесі реалізації товарів?
9. Які послуги належать до післяпродажного логістичного сервісу?
10. У чому полягає різниця між «жорстким» і «м'яким» логістичним сервісом?
11. Що таке прямий і непрямий логістичний сервіс?
12. На яких принципах ґрунтується підсистема логістичного сервісу?
13. Яка послідовність дій забезпечує формування підсистеми логістичного сервісу?
14. Як визначається рівень логістичного обслуговування (основні формули)?
15. Які ключові параметри характеризують якість логістичного сервісу?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12.

Тема заняття: **Інформаційне забезпечення логістики**

План семінарського заняття:

1. Інформаційні логістичні потоки: поняття та види.
2. Інформаційні логістичні системи.
3. Електронна логістика.
4. Системи E-Business.

Презентація доповідей, аналітичних оглядів за темами:

1. Яку роль відіграє інформація у сучасних логістичних системах?
2. Що таке інформаційні логістичні потоки та як вони класифікуються?

3. Які функції виконують інформаційні потоки у логістиці?
4. Які відмінності між внутрішніми та зовнішніми інформаційними потоками?
5. Як інформаційні потоки взаємопов'язані з матеріальними та фінансовими потоками?
6. Що таке інформаційна логістична система та які її основні елементи?
7. Які принципи формування інформаційних логістичних систем?
8. Які види інформаційних систем застосовуються у логістиці?
9. Як інформаційні системи впливають на якість логістичного сервісу?
10. Які переваги та ризики використання сучасних інформаційних технологій у логістиці?
11. Що таке електронна логістика (E-Logistics) і чому вона набуває поширення?
12. Які ключові інструменти електронної логістики?
13. Яким чином електронна логістика сприяє оптимізації ланцюгів постачання?
14. Які приклади впровадження електронної логістики у світовій практиці можна навести?
15. Що таке системи E-Business та які їхні особливості?
16. Які відмінності між E-Business і E-Commerce у контексті логістики?
17. Як системи E-Business впливають на управління запасами та постачаннями?
18. Які переваги цифровізації логістичних процесів для підприємства?
19. Як інтеграція інформаційних систем впливає на ефективність логістики?
20. Які сучасні програмні рішення застосовуються в інформаційному забезпеченні логістики?

21. Які можливості створюють хмарні технології для розвитку логістичних систем?

22. Як Big Data та аналітика змінюють інформаційне забезпечення логістики?

23. Яким чином технології штучного інтелекту використовуються у логістичних інформаційних системах?

24. Які виклики постають перед підприємствами при впровадженні електронної логістики?

25. Які перспективи розвитку інформаційного забезпечення логістики у найближчі 5–10 років?

Питання для самоперевірки

1. Дайте визначення інформаційного потоку в логістичній системі та поясніть його взаємозв'язок з матеріальним потоком.

2. Перелічіть основні причини зростання ролі інформаційних потоків у сучасній логістиці.

3. Охарактеризуйте основні параметри інформаційного потоку та способи управління ним.

4. Наведіть класифікацію інформаційних потоків щодо логістичної системи (внутрішні, зовнішні, горизонтальні, вертикальні, вхідні, вихідні).

5. Поясніть різницю між директивними, нормативно-довідковими, обліково-аналітичними та допоміжними інформаційними потоками.

6. Дайте визначення логістичної інформаційної системи (ЛІС) та опишіть її основні структурні складові.

7. Сформулюйте шість основних принципів побудови структури логістичної інформаційної системи.

8. Охарактеризуйте три групи інформаційних систем на рівні підприємства: планові, диспозитивні та виконавчі.

9. Дайте визначення електронної логістики та поясніть, чому вона виникла в сучасних умовах.

10. Перелічіть основні функції електронної логістики та поясніть їх значення для управління ланцюгом поставок.

11. Охарактеризуйте основні міжнародні стандарти електронної логістики: штрихове кодування, EDI, GDSN, EPC.

12. Поясніть різницю між системами ERP (Enterprise Resource Planning) та CSRP (Customer Synchronized Resource Planning).

13. Охарактеризуйте основні бізнес-додатки стандартних інформаційних систем: SCM, CRM, E-Procurement.

14. Що таке E-Marketplace та E-Workplace? Поясніть їх роль у системах електронного бізнесу.

15. Проаналізуйте переваги впровадження стандарту CSRP та відповідних інтегрованих інформаційних систем підприємства.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13.

Тема заняття: **Реверсивна та посередницька логістики**

План семінарського заняття:

1. Сутність реверсивної логістики.
2. Ефективність реверсивної логістики.
3. Основи посередницької логістики.
4. Інтегрована посередницька логістика.

Презентація доповідей, аналітичних оглядів за темами:

1. Що таке реверсивна логістика та які її основні риси?
2. Які економічні та екологічні аспекти реверсивної логістики?
3. У чому полягає зв'язок між реверсивною логістикою та управлінням запасами?
4. Які завдання вирішує реверсивна логістика на підприємствах?
5. Які основні процеси входять у «ядро» реверсивної логістики (повернення, ремонт, рециклінг тощо)?
6. Як організовується процес повернення товарів від споживачів?
7. У чому полягає роль інформаційних технологій у реверсивній логістиці?
8. Які існують підходи до управління повернутим товаром (без фізичної переробки / з фізичною переробкою)?
9. Які приклади «closeout liquidators» (посередників уцінки) можна назвати?
10. Як відбувається повторне використання компонентів та вторинної сировини?
11. Які основні функції реверсивної логістики можна виділити?

12. Які фактори впливають на ефективність організації повернень?
13. Що таке прямий і зворотний матеріальний потік?
14. Які типи матеріальних потоків у реверсивній логістиці можна класифікувати?
15. Як проводиться РАСЕ-аналіз ефективності реверсивної логістики?
16. Які перешкоди найбільше впливають на розвиток реверсивної логістики в Україні?
17. Які витрати супроводжують реверсивну логістику на мікро- та макрорівні?
18. Які вигоди отримує підприємство від впровадження реверсивної логістики?
19. Як реверсивна логістика сприяє підвищенню екологічної безпеки?
20. Які приклади успішного застосування реверсивної логістики існують за кордоном?
21. У чому полягає сутність посередницької логістики?
22. Як відрізняється «сервісна» економіка від «індустріальної» у контексті логістики?
23. Яку роль відіграють комерційні посередники у товарообміні?
24. Які завдання вирішує посередницька логістика (закупівля, транспортування, зберігання, продаж)?
25. Які переваги інтегрованої посередницької логістики для сучасних компаній?

Питання для самоперевірки

1. Що розуміють під реверсивною логістикою?
2. Які основні причини виникнення реверсивних логістичних потоків?
3. Які види потоків охоплює реверсивна логістика?
4. У чому полягає роль реверсивної логістики в сучасних ланцюгах поставок?
5. Які переваги та недоліки має впровадження реверсивної логістики?
6. Чим реверсивна логістика відрізняється від традиційної (прямої) логістики?
7. Які функції виконує реверсивна логістика?

8. У чому полягає економічна та екологічна значущість реверсивної логістики?
9. Що таке посередницька логістика та яку роль вона відіграє у логістичній системі?
10. Які основні види логістичних посередників ви знаєте?
11. Які функції виконують логістичні посередники у процесі руху товарів?
12. У чому полягають переваги використання посередників у логістичних процесах?
13. Які ризики та недоліки застосування логістичних посередників?
14. Чим відрізняється діяльність 3PL, 4PL та 5PL-провайдерів у системі посередницької логістики?
15. Які сучасні тенденції розвитку реверсивної та посередницької логістики ви можете назвати?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 14.

Тема заняття: **Управління ризиками у логістиці**

План семінарського заняття:

1. Сутність і характеристики ризику в логістичній діяльності.
2. Системний аналіз ризиків у логістичній діяльності підприємства.
3. Методи та засоби управління ризиками в логістичних системах підприємств.

Презентація доповідей, аналітичних оглядів за темами:

1. Що таке ризик у логістичній діяльності та як його визначають різні автори?
2. Які основні характеристики ризику в економічній та логістичній сфері?
3. У чому полягає відмінність економічного ризику від інших видів ризику?
4. Які основні причини виникнення ризиків у логістичній діяльності підприємства?
5. Як невизначеність зовнішнього середовища впливає на логістичні ризики?
6. Що таке екзогенні та ендогенні ризики у логістичній діяльності? Наведіть приклади.

7. Які функції виконує ризик у логістичній діяльності підприємства?
8. Що таке системний підхід до аналізу ризиків у логістиці?
9. Які етапи включає процес аналізу ризиків логістичної діяльності?
10. Які питання необхідно розглянути при аналізі ризику логістичних процесів?
11. Як проводиться ідентифікація та оцінка ризиків у логістичних системах?
12. Які методи внутрішнього та зовнішнього аудиту використовують для виявлення ризиків?
13. Як визначають ступінь ймовірності та можливі втрати від реалізації ризику?
14. Чому важливо проводити кількісний та якісний аналіз ризиків одночасно?
15. Яким чином ланцюги поставок підвищують рівень ризику логістичної діяльності?
16. Які «вузькі місця» можуть виникати у логістичній системі внаслідок ризиків?
17. Яким чином системний аналіз ризиків допомагає підвищити гнучкість і стійкість логістичної системи?
18. Що таке управління ризиками логістичної системи підприємства та його основні цілі?
19. Хто є суб'єктами та об'єктами управління ризиками у логістичній системі?
20. Які принципи управління ризиками визначено міжнародним стандартом ISO 31000:2009?
21. Які превентивні методи управління ризиками застосовують у логістиці?
22. Які методи локалізації ризику дозволяють зменшити наслідки його реалізації?
23. Які фінансові та організаційні засоби використовують для компенсації ризиків?
24. Як підприємство визначає допустимий рівень ризику у логістичній діяльності?
25. Які критерії ефективності управління ризиками у логістичній системі можна використовувати?

Питання для самоперевірки

1. Дайте визначення поняття "ризик" та наведіть основні підходи до його трактування в економічній літературі.
2. У чому полягає відмінність економічного ризику від інших його видів? Які основні причини виникнення ризиків у логістичній діяльності?
3. Охарактеризуйте поняття "невизначеність" та поясніть її зв'язок із ризиком у логістичній діяльності.
4. Порівняйте різні трактування поняття "логістичний ризик" за авторами (М. Мамчин, М. Ровенских, Н. Плетнева та ін.). Виділіть спільні та відмінні риси.
5. Охарактеризуйте екзогенні та ендогенні ризики логістичної діяльності підприємств. Наведіть приклади кожної групи ризиків.
6. Поясніть сутність системного підходу до аналізу ризиків у логістиці та його основні переваги.
7. Яка мета аналізу ризиків логістичної діяльності підприємства? На які ключові питання необхідно отримати відповіді в процесі такого аналізу?
8. Опишіть послідовність проведення аналізу ризику логістичної діяльності згідно з представленою структурною схемою.
9. Які обставини необхідно враховувати під час аналізу ризику логістичної діяльності?
10. Охарактеризуйте етапи розрахунку та аналізу ризиків у логістичній діяльності (від моделювання наслідків до мінімізації ризику).
11. Дайте визначення поняття "управління ризиками логістичної системи підприємства". Які цілі та суб'єкти такого управління?
12. Які принципи управління ризиками рекомендує міжнародний стандарт ISO 31000:2009? Поясніть значення кожного принципу.
13. Наведіть класифікацію методів оцінювання ризиків, рекомендованих стандартом. Поділіть їх на формалізовані та неформалізовані методи.
14. Чому максимально можливі втрати не повинні перевищувати фінансових можливостей підприємства?

15. Які критерії ефективності можна використовувати для оцінки прийнятих рішень щодо управління ризиками в логістичній системі підприємства?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 15.

Тема заняття: **Інноваційні технології в логістиці**

План семінарського заняття:

1. Логістичні інновації та інноваційна логістика у діяльності підприємств.
2. Використання технології блокчейн у ланцюгах поставок.
3. Диджиталізація як напрям інноваційного розвитку логістики.
4. Інноваційні технології в транспортуванні.

Презентація доповідей, аналітичних оглядів за темами:

1. Що таке логістичні інновації та яку роль вони відіграють у діяльності підприємств?
2. Чим відрізняються логістика для інновацій, інновації у логістиці та інноваційна логістика?
3. Які основні напрями інноваційної діяльності логістичних підприємств?
4. Як впровадження інновацій впливає на конкурентоспроможність підприємств?
5. Які складові логістичних інновацій слід враховувати при їх впровадженні?
6. Які програмні засоби використовуються для управління логістичними процесами (ERP, WMS, TMS, CRM, RFID)?
7. Як інформаційні технології сприяють оптимізації транспортних потоків?
8. Яку роль відіграє інформатизація та комп'ютеризація логістичних процесів у підприємствах?
9. Які стратегії зниження витрат пов'язані із застосуванням інновацій у логістиці?

10. Як адаптивні логістичні системи підвищують ефективність управління ланцюгами постачань?
11. Що таке технологія блокчейн і як вона виникла?
12. Які ключові принципи функціонування блокчейну в логістиці?
13. Як блокчейн забезпечує прозорість і безпеку у ланцюгах поставок?
14. Які переваги використання блокчейну у порівнянні з традиційними процесами?
15. Наведіть приклади застосування блокчейн у логістичних підприємствах (Walmart, Provenance, порт Антверпен).
16. Що таке диджиталізація в логістиці і які її основні напрямки?
17. Як цифрові технології впливають на ефективність логістичних процесів?
18. Що таке «смайт-логістика» і які її основні переваги?
19. Як Логістика 4.0 інтегрується у сучасні ланцюги постачання?
20. Які нові вимоги до учасників ринку висуває логістика у цифрову епоху?
21. Які основні проблеми впровадження інновацій у логістичну діяльність українських підприємств?
22. Які перспективи для розвитку логістики відкриває впровадження інновацій?
23. Як інноваційні технології змінюють організаційну структуру логістичних підприємств?
24. Які ризики пов'язані з інтеграцією нових технологій у логістику?
25. Як підприємства можуть оцінити ефективність впровадження інновацій у своїй логістичній діяльності?

Питання для самоперевірки

1. Розкрийте три основні рівні взаємозв'язку між інноваціями та логістикою.
2. Які основні напрями пошуку інноваційного потенціалу актуальні для логістичних підприємств?
3. Проаналізуйте класифікацію логістичних інновацій за їхнім застосуванням у процесі управління потоками.
4. Які переваги надає використання блокчейн у ланцюгах поставок?.
5. Порівняйте традиційний торговельний процес і блокчейн-систему за параметрами прозорості, економічної ефективності, безпечності та швидкості процесів.
7. Що означає термін "Логістика 4.0"? Як він пов'язаний з концепцією Industry 4.0 та четвертою промисловою революцією?
8. Розкрийте основні напрями диджиталізації в інноваційному розвитку Логістики 4.0. Оберіть три найважливіших, на вашу думку, та обґрунтуйте свій вибір.
9. Які переваги та перспективи застосування Big Data у функціональних сферах логістики? Наведіть конкретні приклади використання.
10. Що включають сучасні IoT-технології в логістиці? Поясніть різницю між WMS, WCS та BAS системами.
11. Проаналізуйте роль роботизації в транспорті та складуванні. Які види роботизованих пристроїв використовуються в логістичних компаніях?
12. Як технології Machine Learning можуть удосконалити управління функціональними сферами логістики? Наведіть приклади для закупівельної логістики та управління запасами.
13. Розкрийте функціональні можливості Transportation Management System (TMS). Які переваги надають TMS-рішення логістичним компаніям?
14. Порівняйте різні системи підбору вантажоперевезень (Gonrand, Videotrans, CTC, Espace Cat, BKS). Які спільні та відмінні ризики вони мають?
15. Проаналізуйте проблеми та перспективи впровадження інновацій у логістичну діяльність українських підприємств. Які заходи необхідні для успішної цифрової трансформації вітчизняної логістики?

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Основні:

1. Аніскін Ю. П., Соколовська З. О. Логістика: теорія та практика. – Київ: КНЕУ, 2020. – 412 с.
2. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Логістика: теорія та практика. – К.: Центр учбової літератури, 2019.
3. Бондаренко С. І. Логістика підприємства. – Київ: Кондор, 2020. – 276 с.
4. Гаджинський А. М. Логістика. – Київ: КНЕУ, 2019. – 502 с.
5. Гринько Т.В. Логістичний менеджмент: підручник. – Дніпро: НМетАУ, 2021.
6. Крикавський Є. В. Логістичний менеджмент. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 428 с.
7. Крикавський Є. В., Чернописька Н. В. Логістичні системи: моделювання, управління, ефективність. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 412 с.
8. Крикавський Є.В. Логістичний менеджмент: навч. посібник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021.
9. Крикавський, Є. В. Логістика: теорія та практика. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 512 с.
10. Кудла Н. Є. Логістичний менеджмент у системі управління підприємством. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2020. – 356 с.
11. Ларина Р.Р. Логістика підприємства. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020.
12. Логістичний менеджмент: кейси та практикум / За ред. Л. Балабанової. – Київ: КНЕУ, 2023. – 415 с.
13. Логістичний менеджмент: теорія і практика / За ред. О. В. Руденко. – Київ: КНЕУ, 2021. – 418 с.
14. Мазаракі А. А., Мельник Т. М. Логістика: підручник. – Київ: КНТЕУ, 2018. – 468 с.
15. Мартиненко В. П. Логістика і управління ланцюгами постачань. – Київ: КНЕУ, 2021. – 395 с.
16. Міщенко А. П. Логістика: теорія та практика. – Київ: Центр учбової літератури, 2020. – 412 с.
17. Ніколаєва Н. В. Логістичний менеджмент: сучасні концепції. – Київ: КНЕУ, 2019. – 288 с.

18. Окландер М. А. Маркетингова логістика. – Київ: КНЕУ, 2019. – 354 с.
19. Пашнєв М. С. Управління логістичними системами. – Київ: Центр учбової літератури, 2020. – 334 с.
20. Пономарьова Ю. В. Логістика в торгівлі: підручник. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 380 с.
21. Смірнов І. Г. Транспортна логістика. – Київ: Центр учбової літератури, 2019. – 322 с.
22. Сумець О. М. Логістика: підручник. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 374 с.
23. Сумець О.М. Логістика: навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2020.
24. Чухрай Н.І. Логістика: навч. посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2020.
25. Шравнер О. І. Логістика: навчальний посібник. – Київ: КНЕУ, 2018. – 296 с.
26. Chopra S., Meindl P. Supply Chain Management: Strategy, Planning, and Operation. – Федоренко В.Г. Логістичний менеджмент: навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2019.

Додаткові:

1. Дідик А. О. Управління логістичними системами: навч. посіб. – Київ: Центр учбової літератури, 2017. – 320 с.
2. Євтушенко В. А. Логістика і менеджмент: навч. посіб. – Київ: Знання, 2020. – 356 с.
3. Карпінський Б. А., Пшик-Ковальська О. М. Логістичні процеси у бізнесі: монографія. – Львів: ЛНУ, 2021. – 290 с.
4. Коваленко А. І. Управління запасами в логістиці: навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2016. – 280 с.
5. Крикавський Є. В., Чухрай Н. І. Маркетингова логістика: підручник. – Львів: ЛНУ, 2020. – 410 с.
6. Лисенко Ю. В. Логістика та управління потоками: навч. посіб. – Київ: Ліра-К, 2015. – 340 с.
7. Мартиненко М. М. Інновації у логістиці: монографія. – Харків: ХНЕУ, 2019. – 290 с.
8. Ніколаєнко С. І. Логістичні стратегії: навч. посіб. – Київ: Кондор, 2018. – 310 с.

9. Окландер М. А. Управління ланцюгами постачань: підручник. – Київ: КНЕУ, 2015. – 405 с.
10. Павленко І. А. Логістичний сервіс у торгівлі: навч. посіб. – Київ: Знання, 2021. – 300 с.
11. Петруня Ю. Є. Логістика: теорія та практика: навч. посіб. – Київ: Центр учбової літератури, 2022. – 380 с.
12. Репіна І. М. Управління ланцюгами створення вартості: навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2019. – 295 с.
13. Сумець О. М. Логістика та глобальні ланцюги поставок: монографія. – Київ: КНЕУ, 2022. – 370 с.
14. Федоренко В. Г. Економіка і логістика підприємства: навч. посіб. – Київ: Ліра-К, 2016. – 280 с.
15. Чухрай Н. І. Інноваційні підходи до логістики: монографія. – Львів: ЛНУ, 2021. – 350 с.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ НА ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГІСТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ».....	20
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГІСТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ».....	22
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ.....	26
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.....	26
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.....	28
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.....	30
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4.....	33
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5.....	35
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6.....	40
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7.....	43
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8.....	46
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9.....	49
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10.....	52
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11.....	54
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12.....	56
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13.....	59
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 14.....	61
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 15.....	64
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ...	67

Навчально-методичне видання

ЛОГІСТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

методичні рекомендації до вивчення курсу з дисципліни
для здобувачів вищої освіти спеціальності
076 «Підприємництво та торгівля»

Укладач:

НІСФОЯН Сергій Сергійович, доцент кафедри економіки,
підприємництва та готельно-ресторанної справи, кандидат економічних
наук ЦНТУ.

Рецензент: В. В. Зайченко, д.е.н., проф. кафедри економіки,
підприємництва та готельно-ресторанної справи ЦНТУ.